

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԴԵԳԻԵԳԱԾՍ

ديجيتالو

Հրատարակութիւն Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի

لمنيرة جمعية القاهرة الخيرية الأرمنية العامة

ՀՀ Եգիպտոսի դեսպան դոկտ. Արմէն Մելքոնեանի
հրաժեշտի երեկոն

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրական մտորումներ	1
Հրաժեշտի երեկոյ ՀՀ դեսպան դոկտ. Արմեն Մելքոնեանի	2
Նոր դեսպանի ժամանում	3
Հայաստանի Փոխ վարչապետին այցելությունը	4
«Յիշարժան Տարեթիւեր»	5
Հարցազրոյց Գահիրեի ՀԲԸՄի ատենապետ տոքթ. Վիգէն Ճիգմէճեանի հետ	6
Սարուխանի ծննդեան 120-ամեակի հանդիսություն	8
Եգիպտահայ երիտասարդներու յաջողությունը Հայաստանի մէջ	10
Եգիպտահայ ճարտարապետուհին ի պատուի	12
Հայրենի երգիչներուն ելոյթը	13
Կրկին Շանթ Աւետիսեանի մասին - Շանթ Աւետիսեան եւ Գառգու	14
Սիրտով մտածող երաժիշտը	17
Մեր Կորուստները	20
Վահան Ալեքսանեան Տիգրան Գեորգեան	21
Արեւելեան Եւրոպայի հայկական արուեստն եւ մշակոյթը:	22
«Նուպիական Ներդաշնակություն»	23
Գերազանցիկներու պարգեւատրում	24
Կաղանդի Պազարը Կոկանեանէն ներս	25
«Թէքէեան» սրահի եւ «Հայ Տանիք»ի բացում (Կոկանեան Սրահ)	26
Կաղանդի Պազար ՀՍԸՄ ՆՈՒՊԱՄԻ մէջ	27
Մեր Կեդրոնական Գրադարանը	28
Որբերու Կիրակիէն պատում մը	30
«Որբերու Կիրակի»	31
«Որբերու Կիրակի» Որբաշխարհէն ներս	32
Գրական փորձեր Սիրահաւերը	33
Եգիպտահայ Երիտասարդներու մասնակցությունը համաշխարհային համագումարի	34
Հայաստանը Երէկ	36
Մահագրական	Մանուէլ Գրիգորեան Սիրանոյշ Թոզգոնմազեան

ԽՍՐԱԳԻՐ
Մարուշ Երամեան

**ԽՍՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒ**
Տոքթ. Վիգէն Ճիգմէճեան

**ՍՐԱԳՐԻՉ
ՎԵՐՍՏՈՒԳԻՉ**
Անայիս Ճիգմէճեան

**ԳԵՂԱՐՈՒԵՏՍԱԿԱՆ
ՁԵԽՈՐՐՈՒՄ**
Շահէ Լուսարարեան

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Nubar Digital

**Գահիրեի ՀԲԸՄ-ի
լուրերուն հետեւեցէք
www.agbuegypt.com
կայքէջով:**

**Ծանօթացէք «Հայաստան
եւ Հայերը Արաբական
Սամուկին մէջ. 1876-1923»
հաւաքածոյի նիւթերուն
www.arminmedia.com
կայքէջով:**

**«Տեղեկատու»ի յօդուածա-
գիրներուն արտայայտած
կարծիքները անպայման-
օրէն չեն ներկայացներ
Գահիրեի ՀԲԸՄի պաշտօ-
նական տեսակետները:**

**Թիւ 90 Նոր Զրջան
ՅՈՒՆՆՈՒՄԱՐ 2019**

Խմբագրական Մտորումներ

ԿԱՂԱՆԴԷՆ ՎԵՐՋ, ԻՆՉ

-Ոչի՛նչ, պիտի շարունակենք ապրիլ, ինչպես Կաղանդեն առաջ:

-Իսկապես չէի մտածած նման հարցի մասին. հարց իսկ չէր ասիկա ինձի համար:

-Այո՛, ի՛նչ, կ'արժէ մտածել:

Երեք կեցուածքներ ասոնք եւ մարդը՝ անոնց դէմ իր ամբողջական ազատութեամբ ընտրելու մէկը եւ ապրելու ըստ անոր:

Խորքին մէջ սակայն կայ շատ աւելի էութենական բան մը, որ, ինչպէս մնացեալ բոլոր էութենական բաները, կը մնան մոռցուած առօրեայի թոհուրոհին տակ՝ ի՛նչ է Կաղանդը:

Կեանքի սովորական կառաշարին դադարը պահու մը համար,

Փոփոխութիւն, սովորականը կարճ պահ մը անսովոր դարձնելու մարմաջ,

Ուրախութիւն եւ գոյն, շրջապատի գորշութեան մէջ

Եւ «բարութիւն», յաճախ մոռցուած, անկիւն նետուած, լքուած, տխուր ...

Բարիք եւ բարութիւն, որոնք կը մղեն Կաղանդ Պապան իրականացելու մեր երազները, մեր մտերիմներուն, մանաւանդ փոքր զաւակներուն երազները, ընդհանրապէս նիւթեղէն երազները (նիւթեղէն երա՞զ ...):

«Տեղեկատու»ի այս թիւին մէջ պիտի գտնէք ՀԲԸՄիութեան հին թղթածրարներէն առնուած էջեր, որոնք մէկ կողմէ ցոյց կու տան, թէ ի՛նչ հսկայ եւ ի՛նչ կանոնաւոր աշխատանք տարած է այս Միութիւնը այն օրերուն, երբ հայ ժողովուրդը խիստ կարիք ունէր օգնող ձեռքերու, միւս կողմէ պատկերներ կը գծեն անցեալի օրերու վիճակէն, ստիպելով ընթերցողները, որ պահ մը անդրա-

դառնան այն բոլոր բարիքներուն եւ օրհնութիւններուն, զորս կը վայելեն այսօր, այն պարզ, «սովորական» բարիքները՝ ապահով տուն եւ լեցուն սեղաններ, որոնք երազ կրնան ըլլալ մեզմէ նուազ բախտաւորներուն համար:

Ինչպէս եւ երկու փոքրիկ պատումներ «Որբերու Կիրակի»ի օրերէն, որոնք այնքան մարդկային են, որ անպայման կ'ուզեմ բաժնեկցիլ ձեզի հետ:

Պիտի գտնէք նաեւ թղթակցութիւնները տարբեր ձեռնարկներու, որոնք կը հաստատեն գաղութին տակաւին աշխոյժ առօրեան, պիտի գտնէք նկարագրութիւնը զոյգ պազարներուն, որ կը հաստատէ հայ կիներուն մատներուն հմտութիւնը, առանց մոռնալու «նաեւ բանով» սնելու անհրաժեշտութիւնը, որ կ'արտայայտուի Սարուխանի նուիրուած ձեռնարկով եւ անոր «Յուշեր» գիրքին գինեձօնով:

Եւ այս ամբողջին կողքին՝ 7 Դեկտեմբեր: Երեսուն տարի անցած է արդէն, բայց երկրաշարժը կը մնայ որպէս չմոռցուող դէպք, չսպիացող վէրք հայրենիքի դէմքին եւ չամոքուող ցաւ բոլորիս սրտերուն մէջ:

Այնքան խորունկ ցաւ, որ ո՛չ սգահանդէսը, ո՛չ աղօթքը կրնան փոխել կատարուածը: «Երկարաձգուող լաց», ինչպէս գրեր է բանաստեղծ Յովհաննէս Գրիգորեան:

Եւ տարին կ'աւարտենք խառն ապրումներով:

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ԵՐԵԿՈՅ

Ուրբաթ, 16 Նոյեմբեր 2018-ի երեկոյեան եգիպտահայութեան որոշ մէկ մասը փութացած էր Պըլըքտանեան սրահ, Եգիպտոսի Հայոց Առաջնորդարանին հրաւերով, իր ողջերթի խօսքը ըսելու ՀՀ Եգիպտոսի դեսպան դոկտ. Արմէն Մելքոնեանի եւ լսելու անոր հրաժեշտի խօսքը:

Գաղութիս բարեջան առաջնորդ Գերշ. Տ. Աշոտ Եպիսկոպոս Մնացաականեան իր բացման խօսքին մէջ վեր հանեց մեծայարգ դոկտ. Արմէն Մելքոնեան դեսպանին եւ մարդուն արժանիքները, ըսելով թէ ան պաշտօնական գործակցութենէն անդին եղած է նաեւ լաւ բարեկամ մը եւ ցաւ յայտնեց անոր մեկնումին համար: Ապա հրաւիրեց Թեմական եւ Քաղաքական ժողովներու ատենապետները դեսպանին յանձնելու յիշատակի եւ գնահատանքի արժաթեայ սկուտեղ մը:

Իր հրաժեշտի խօսքին մէջ մեծարգոյ դեսպանը անդրադարձաւ այն երեք տարիներուն, երբ առաջին անգամ կու գար Եգիպտոս որպէս հիւպատոս, ապա կրկին գալու եւ ինը տարիներ շարունակ ծառայելու հայրենիքին, որպէս անոր դեսպանը:

«Ինծի համար,- ըսաւ դոկտ. Արմէն Մելքոնեան,- Եգիպտոսը սովորական աշխատանքային վայր-երկիր մը ըլլալէ

աւելի, ճակատագիր դարձած է, որովհետեւ այստեղ է որ այնքան բան սորված եմ, բայց մանաւանդ տեսած եմ արդիւնքը այն ճիգերուն, որոնք ձեզի հետ միասնաբար ի գործ դրինք, Հայաստանը, հայ ժողովուրդն ու հայոց Ցեղասպանութիւնը ներկայացնելու Եգիպտոսի եթէ ոչ ամբողջ ժողովուրդին, ապա գոնէ անոր մտաւորական դասակարգին: Ուրախ եմ, որ բարձրագոյն մակարդակի վրայ սկսած է բարեկամական յարաբերութիւն մը ծաղկիլ մեր երկու երկիրներուն միջեւ»:

Ներկաները առիթ ունեցան զրուցելու պարոն դեսպանին հետ, իրենց ողջերթի խօսքը ըսելու, յաջողութեան մաղթանքները ընելու եւ յիշատակի նկարներ ունենալու:

ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԻ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Եգիպտոսի մօտ Հայաստանի Հանրապետության նոր դեսպան նշանակուած Կարէն Գրիգորեան իր հաւատարմագրերու պատճէնը յանձնեց պետական արարողակարգի պետ դեսպան Հաթէմ Թաքի Էլ Տի-նի, 14 Յունուար 2019-ին:

Իրեն եղած պաշտօնական շնորհաւորանքներուն պատասխանելով դեսպան Կարէն Գրիգորեան հայ-եգիպտական յարաբերութիւնները զարգացնելու եւ խորացնելու իր պատրաստակամութիւնը յայտնեց:

Այս առիթով երկու դեսպանները անդրադարձան հայ-եգիպտական յարաբերութիւններու վաղեմութեան եւ հայ համայնքին ունեցած մեծ ներդրումին, Եգիպտոսի մշակութային եւ հասարակական կեանքին մէջ:

Կենսագրական հակիրճ տուեալներ

Դեսպան Կարէն Գրիգորեան ծնած է Երեւան, 1968 թուականին:

1992-ին Երեւանի Պետական Համալսարանի արեւելագիտութեան կաճառի արաբական բաժինէն կը վկայուի, իսկ 2003 թուականին՝ Ճորճ Մարշալի անուան կեդրոնէն:

1987-1989 բանակի ծառայութիւն.

1994-1995 ՀՀ ԱԳՆ Մերձաւոր եւ Միջին Արեւելքի երկիրներու վարչութեան արաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի բաժնի կցորդ.

1995-1997 թուականներուն Հալէպի մէջ ՀՀ գլխաւոր հիւպատոսութեան երրորդ քարտուղար.

1997-1999 ՀՀ ԱԳՆ Մերձաւոր եւ Միջին Արեւելքի երկիրներու վարչութեան արաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի բաժնի երկրորդ քարտուղար.

1999-2001 Լիբանանի Հանրապետութեան ՀՀ դեսպանութեան երկրորդ քարտուղար.

2001-2002 Սուրիոյ Արաբական Հանրապետութեան ՀՀ դեսպանութեան երկրորդ քարտուղար.

2002-2004 ՀՀ ԱԳՆ Մերձաւոր և Միջին Արեւելքի երկիրներու վարչութեան արաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի բաժնի երկրորդ քարտուղար, բաժնի վարիչի պարտականութիւններ կատարող.

2004-2005 ՀՀ ԱԳՆ Ամերիկայի վարչութեան Ամերիկայի եւ Գանատայի բաժնի առաջին քարտուղար.

2005-2006 ՀՀ ԱԳՆ Մերձաւոր եւ Միջին Արեւելքի երկիրներու վարչութեան արաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի բաժնի վարիչի պաշտօնակատար.

2006-2009 Սուրիոյ Արաբական Հանրապետութեան ՀՀ դեսպանութեան խորհրդական.

2009-2011 ՀՀ ԱԳՆ Մերձաւոր եւ Միջին Արեւելքի երկիրներու վարչութեան արաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի բաժնի վարիչի պաշտօնակատար.

2011-2014թթ. Հալէպի մէջ ՀՀ գլխաւոր հիւպատոս.

2014-2018 Իրաքի ՀՀ դեսպան.

2018-էն Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետութեան Հայաստանի Հանրապետութեան արտակարգ և լիազօր դեսպան (նստավայրը՝ Գահիրէ).

Սրտագին շնորհաւորանքներ կը յայտնենք դեսպան Կարէն Գրիգորեանին, հաճելի կեցութիւն եւ յաջող գործունէութիւն մաղթելով իրեն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓՈԽՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱՅՑԸ

Աշխատանքային այցով Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետություն գտնուող փոխվարչապետ Միեր Գրիգորեան հանդիպում մը ունեցեր է վարչապետ Մուրթաֆա Մատպուլիի հետ:

Եգիպտոսի վարչապետը ողջունել է փոխվարչապետ Միեր Գրիգորեանը, նշել է կարելորությունը Եգիպտոսի եւ ԵԱՏՄ անդամ պետություններու միջեւ ազատ առեւտուրի համաձայնագրութեան եւ գնահատել փոխվարչապետին ստանձնած դերը այս գործընթացին մէջ:

Փոխվարչապետ Միեր Գրիգորեան իր խօսքին մէջ ընդգծել է Հայաստանի եւ Եգիպտոսի միջեւ կայուն, բարեկամական եւ փոխշահաւէտ յարաբերություններու կարելորությունը:

Հանդիպման ընթացքին

զրուցակիցները անդրադրձեր են հայ-եգիպտական յարաբերություններուն եւ անոնց յետագայ զարգացման հնարաւորություններուն: Փոխ վարչապետ Միեր Գրիգորեան նշել է, թէ հակառակ որ Եգիպտոս-Հայաստան միայն 27 ամեայ դիւանագիտական յարաբերություններ ունին, երկու երկիրները վաղուց արդէն պատմական հզօր կապեր ունին: Երկու կողմերն ալ հաստատել են, որ երկու երկիրներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող կրթական, մշակութային եւ զբօսաշրջային կապերը, ինչպէս եւ հինգ տասնեակէ աւելի համագործակցական փաստաթուղթերը հիմք կը դառնան այդ բոլորը ապագային զարգացնելու եւ համագործակցութիւնը սերտացնելու համար:

«ՅԻՇԱՐԺԱՆ ՏԱՐԵԹԻԵՐ»

Հայաստանի Ազգային Գրադարանը 1947 թուականին ի վեր, տարեկան դրուժեամբ կը հրատարակէ «Յիշարժան տարեթիւեր» տարեգիրքը (Հիշարժան տարեթվեր), որ կ'ամփոփէ իւրաքանչիւր տարուան պատմական դէպքերու եւ նշանաւոր անհատներու առնչուած ամեակները:

Այս տարեգիրքերը կը սատարեն գրադարաններու, զանգուածային լրատուական միջոցներու եւ կազմակերպութիւններու թէ դպրոցներու, տարբեր տարիներու յրբեւեռական թուականներուն անդրադառնալու համար:

2018-ի հատորին մէջ (190 էջ), Նոյեմբեր ամսուան ծնունդներու շարքին յիշուած է եգիպտահայ մտաւորական, ՀԲԸՄ-ի Եգիպտոսի Շրջանակային Յանձնաժողովի պատուոյ ատենապետ տիար Պերճ Թէրզեանի անունը, նշելով անոր ծննդեան ութսունամեակը. այդ առիթով գրուած է հետեւեալը.

ՊԵՐՃ ԹԵՐԶԵԱՆ (1938) հրապարակախօս, ազգային հասարակական գործիչ, ՀԲԸՄ Եգիպտոսի Շրջանային Յանձնաժողովի արենապետ - 80-ամեակ:

«Տեղեկատու»ն հաճոյքով կ'արձանագրէ երախտաշատ յրբեւեարին մասին եղած այս նշումը:

Արդարեւ ան վաթսուն տարի գործունէութիւն ունեցած է մեր համայնքին մէջ, Ազգային Իշխանութեան, «Արեւ»ի շրջանակին եւ ՀԲԸՄ-ի ծիրէն ներս:

Աւելցնենք նաեւ, թէ ան «Տեղեկատու»ի նոր շրջանին առաջին պատասխանատու խմբագիրը եղած է 1996-էն մինչեւ 1998 (թիւ 1-9). ապա յետագային՝ 2002-էն սկսեալ անոր խմբագրական խորհրդատուն, մինչեւ 2017 թուականի Յունուարը (թիւ 82):

Յորբեւեարին կը մաղթենք քաջառողջութիւն եւ կորով, իր ազգանուէր գործունէութիւնը շարունակելու համար:

ԶՐՈՅՑ ՀԲԸՄԻ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԱՍՆԱՃԻԻՂԻ ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՏՈՔԹՈՐ ՎԻԳԷՆ ՃԻԶՄԷՃԵԱՆԻ ՀԵՏ

Տեղեկատու-Գիտենք որ ՀԲԸՄ-ի զոյգ կայքէջերը դուք է որ սկսած էք եւ դուք է, որ կը շարունակէք աշխատիլ զանոնք ներկայացնելու. կայքէջ մը սկսելու գաղափարը ե՞րբ եւ ինչպէ՞ս սկսաւ:

Տոքթ. Վիգէն Ճիզմէճեան

- Կայքէջ մը սկսելու գաղափարը ծնունդ առաւ ՀԲԸՄ-ի հիմնադրութեան հարիւրամեակի հանդիսութեանց նախօրեակին, որոնք տեղի ունեցան Գահիրէի մէջ 2006 թուականին: Նպատակն էր դիրացնել հաղորդակցութիւնը մասնակիցներուն կամ կազմակերպիչներուն միջեւ զանազան հարցերու շուրջ, ինչպէս՝ արձանագրութիւն, յայտագիր, պանդուկներու եւ զբօսապտոյտներու ապահովում եւ այլն:

Հարիւրամեակի հանդիսութեանց ավարտին որոշեցինք կայքէջ մը հիմնել յատուկ եգիպտոսի ՀԲԸՄ-ին համար, որ պիտի պարփակէր բոլոր տեղեկութիւններն ու ամբողջ գործունէութիւնը Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ ՀԲԸՄ-ի մասնաճիւղերուն, ինչպէս նաեւ Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐ մարզական զոյգ ակումբներուն:

Կայքէջին դիտաւորութիւնն էր նաեւ ըլլալ միջոց մը առցանց տեղադրելու համար ՀԲԸՄ-ի հրատարակութիւններն ու արխիւային նիւթերը, որպէսզի անոնք դիրամատչելի ըլլան ընթերցողներուն եւ հետաքրքրուողներուն համար:

Սկզբնական ծրագրումէն եւ զանազան բաժիններու մտայնացումէն ետք, կայքէջին կառուցումը տուեց մօտաւորապէս մէկ տարի: Ամենէն դժուար մասը եղաւ արխիւային նիւթերուն եւ պատկերներուն

տեղադրումը, որոնց համար հարկ էր հետազօտութիւններ կատարել բազմաթիւ աղբիւրներէ, ինչպէս թերթեր, մանրաֆիլմեր, նկարներու անհատական հաւաքածոներ, պատմական էջերը ճշգրիտ տեղեկութիւններով լեցնելու համար, Գահիրէի ՀԲԸՄի մասնաճիւղին եւ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐի մարզական ակումբին մասին, հիմնադրութենէն մինչեւ օրս:

Եգիպտոսի ՀԲԸՄի կայքէջին բացումը տեղի ունեցաւ 13 Յուլիս 2007-ին, ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ 50-ամեակի հանդիսութիւններէն քիչ առաջ: Կը կարծեմ թէ ատիկա հաղորդակցութեանց սքանչելի միջոց մըն է մեզի համար:

Տ. Սկիզբը միայն անգլերէն էր, ինչո՞ւ, արդեօ՞ք որովհետեւ ձեր ընթերցողները ամէլի երիտասարդ ըլլալուն, պիտի նախընտրէին անգլերէնով կարդալ:

Վ. Ճ. Սկիզբը, մինչեւ 2017 թուական, կայքէջը միայն անգլերէնով էր եւ այդ՝ գիտարուեստական (technical) պատճառներով, որովհետեւ 2006-ին մեր կայքէջի ծրագիրներուն համար գործածուած հին թէքնոլոճին չէր թոյլատրէր հայերէն տառերու գործածութիւնը: Ուրեմն ստիպուած էինք գործածել միայն անգլերէն լեզուն: Սակայն Ապրիլ 2017-ին կայքէջը ամբողջովին նորոգեցինք, ներմուծելով հայերէն լեզուն մեր բոլոր տեղեկագրութեանց եւ հաղորդակցութեանց մէջ: Սակայն statics-ի եւ արխիւային բաժինները մնացին միայն անգլերէնով:

Տ. Գիտենք թէ ՀԲԸՄ-ը մէկէ ամէլի կայ-

քեջեր ունի, կրնա՞ք գաղափար մը տալ անոնց մասին:

Վ. Ճ. Այո՛, իսկապէս www.agbuegypt.com-ի կողքին Գահիրէի ՀԲԸՄը ստեղծեց այլ կայքէջ մը, որ կը կոչուի www.arminmedia.com, յատուկ այն մեծածաւալ ծրագրին, որ սկսաւ 2001-ին եւ որ կը կոչուի «Հայաստանը եւ հայերը արաբական մամուլին մէջ 1876-էն 1923»:

Այս ծրագրին նպատակն է վաւերագրել հայ ժողովուրդի պատմութեան մէկ կարեւոր ժամանակաշրջանը, հիմնուելով եգիպտական Ազգային Գրադարանի արխիւներուն մէջ գտնուող եգիպտական եւ արաբական մամուլին յօդուածներուն եւ լուրերուն վրայ:

1876-էն 1923 ժամանակաշրջանին եգիպտական եւ արաբական մամուլին մէջ, Հայաստանի եւ հայերուն մասին գրուած են 360,000 յօդուածներ, 383 պարբերաթերթերու մէջ, որոնց բոլորին լուսապատճենները առնուած եւ օգտագործուած են:

Մեզի համար կարեւոր էր, որ այս վաւերագրութիւնները գիրքերու ընդմէջէն լոյս տեսնելէ զատ, առցանց եւս մատչելի ըլլան բոլոր հետազօտողներուն, որպէսզի անոնք կարենան դիւրութեամբ մուտք գործել եւ ներբեռնել զանոնք ուղղակի կայքէջէն:

Տ. Արխիւային բաւական նիւթ կայ հաւաքուած ՀԲԸՄի կեդրոնին մէջ. չէ՞ք մտածեր անոնց համար եւս կայքէջ մը ստեղծել, թէ՛ պահելու մեր ունեցածը, թէ՛ ալ եղածը մատչելի դարձնելու համար հետաքրքրուողներուն:

Վ. Ճ. Անպայման: Հիմա կ'աշխատինք մեր արխիւներուն մէջ գտնուող վաւերագրութիւններուն վրայ եւ կը կարգաւորենք զանոնք շնորհիւ տիկին Մարուշ Երամ-

եանի, որ Սեպտեմբեր 2018-էն ի վեր մասնաւորապէս նշանակուած է այս ծրագրին իրագործման համար: Կը ծրագրենք թուայնացնել զանոնք եւ առցանց ունենալ, ինչպէս որ ըրինք մեր [arminmedia](http://arminmedia.com) կայքէջին համար:

Յայտնաբերուած վաւերագրութիւնները այնքան կարեւոր եւ արժէքաւոր են, որ անոնց հրատարակութիւնը, մասնաշաղկապ կայքէջի մը միջոցով, Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի յառաջիկայ շրջանի գործունէութեանց ծրագիրներէն մէկն է, սակայն զայն իրագործելու համար հարկ է այդ վաւերագրութիւնները նախ արձանագրել, կազմաւորել, թուայնացնել, ինչ որ դժուար, լուրջ եւ երկար աշխատանք կը պահանջէ:

Տ. Կայքէջերէն զատ ընկերային ցանցերուն վրայ ալ էջեր ունի՞ք:

Վ. Ճ. Տրուած ըլլալով որ այժմ ընկերային ցանցերը շատ կարեւոր միջոցներ են հաղորդակցութեանց համար, մեր երկու կայքէջերը ունին նաեւ դիմագիրքի (facebook) էջեր, այնպէս որ որեւէ նորութիւն կրնայ շատ արագ հասնիլ հետետեղներուն:

Տասը տարի առաջ սովոր էինք միայն կայքէջի եւ ել-մակի միջոցով հաղորդակցիլ, այսօր կը գործածենք ընկերային ցանցերը, ինչպէս facebook եւ whatsapp, մեր նպատակներուն համար: Կայքէջեր ունենալը այլեւս բաւարար չէ հաղորդակցելու համար ՀԲԸՄի ընդլայնող շրջանակին հետ:

Շնորհակալութիւն Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի ատենապետ տոքթ. Վիգէն Ճիզմէճեանին, այս շահեկան տեղեկութիւններուն համար:

ՍԱՐՈՒԽԱՆԻ 120-ԱՄԵԱԿԸ

Շաբաթ, 8 Դեկտեմբերին Կոկանեան Սրահը լեցուն էր մշակութասէր եւ արուեստասէր հասարակութեամբ մը, որ հաւաքուած էր տօնելու հայ հանրաճանաչ երգիծանկարիչ Ալեքսանտր Սարուխանի ծննդեան 120-ամեակը: Ներկայ էին Եգիպտոսի Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Ս. Աշոտ Եպսկ. Մնացականեան, հոգեշնորհ Ս. Դերենիկ Աբեղայ Սահակեան, արժանապատիւ Տէր Յակոբ Քհնյ. Յակոբեան, Գահիրէի Թեմական Ժողովի ատենապետ Տիար Նուպար Սիմոնեան, Գահիրէի Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Տիար Վահէ Բլատեան, ինչպէս

նաեւ Ալեքսանտր Սարուխանի ընտանիքը՝ աղջիկը եւ ամուսինը՝ Տէր եւ Տիկին Սեդա եւ Կարապետ Ներետեաններ, թոռնուհիները՝ Սօսի Ներետեան-Յակոբեան եւ Սիլվա Ներետեան-Բլատեան եւ ծոռնուհին՝ Նայիրի Յակոբեան:

Հանդիսութեան բացումը կատարեց Տիկ. Արփի Խաչերեան, հակիրճ կերպով ներկայացնելով Սարուխանի կենսագրականն ու գործունէութիւնը: Ապա, Կոկանեան Սրահի երիտասարդներն ու մանուկները երկու տեսարան ներկայացուցին Ալեքսանտր Սարուխանի «Մենք Հայերէն Չենք Գիտեր» կատակերգական թատերախաղէն: Յատկանշական է որ կատակերգութեան նիւթը ըլլալով օտարամոլութիւնը, աւելի քան կէս դար ետք, առ այսօր կը մնայ աւելի քան արդիական: Զոյգ տեսարան - ներկայացումները, որոնք բեմադրուած էին Օր. Երան Զէյթունցեանի կողմէ, մեծ խանդավառութիւն առաջացուցին հանդիսատեսին մէջ: Թատերական բաժինէն ետք, Սարուխանին ծանօթ ժամանակակիցները, կարօտով պատմեցին մեծ երգիծանկարիչին կապուած իրենց յիշատակները, մտերմիկ մթնոլորտ մը ստեղծելով սրահին մէջ:

Ապա մեծ պաստառի վրայ ցուցա-

դրուեցան Սարուխանի գործերէն յատուկ ընտրուած փունջ մը երգիծանկարներ, զորս մեկնաբանեց արուեստագետ Տիար Հրանդ Քեշիշեան: Ներկայացուած նկարները կ'արժարժէին թէ՛ քաղաքական, թէ՛ ընկերային եւ թէ՛ ազգային խնդիրներ, բան մը, որ կը փաստէ Սարուխանի լայն աշխարհահայեացքը: Հարկ է նշել որ Սարուխան, թէեւ ո՛չ ծնած եւ ո՛չ ալ հասակ առած է Եգիպտոսի մէջ, սակայն ան իր փառքի գագաթնակէտին հասած է այս երկրին մէջ եւ սիրուած է ոչ միայն հայ, այլեւ արաբ ժողովուրդին կողմէ:

Մեծ երգիծանկարիչին ծննդեան 120-ամեակին առթիւ, երեկոյի ընթացքին կայացաւ շնորհանդէսը «Յուշեր» գիրքին, որուն մէջ Սարուխան կը պատմէ իր յիշատակները, Եգիպտոս գալէն մինչեւ երգիծանկարիչ դառնալը: Գիրքը ներկայացնելու համար խօսք առաւ Սարուխանին թոռնուհին՝ Տիկ. Սիլվա Ներեւտեան-Բլատեան, որ նախ ընտանիքին կողմէ երախտիքի խօսք յայտնեց բոլոր անոնց, որոնք թէ՛ նիւթապէս եւ թէ՛ բարոյապէս օժանդակած են «Յուշեր»-ը հրատարակելու գործին: Ապա, խօսելով գիրքին մասին, ան շեշտեց որ գիրքը կ'արժարժէ շատ այժմեական նիւթեր եւ կը պատմէ մինչեւ իր իսկական կոչումին հասնիլը, Սարուխանի անցած դժուար ուղիին մա-

սին: Տիկին Ներեւտեան-Բլատեան նաեւ վստահութիւն յայտնեց, որ ընթերցողը մէկ շունչով եւ մեծ հաճոյքով պիտի կարդայ արուեստագետին բնորոշ մտերմիկ ոճով գրուած, երկմասանի գիրքը: «Յուշեր»-ը աւելի ծանօթացնելու համար հանդիսատեսին, Տիկ. Լալա Շամամեան-Նիկոլեան հակիրճ հատուած մը ընթերցեց գիրքէն:

Միջոցառման աւարտին, Սարուխանի ընտանիքի անդամները, Սրբազան Հայրը, Գահիրէի Թեմական եւ Քաղաքական ժողովներու ատենապետները, Կոկանեան Սրահի Վարչութեան ատենապետը եւ Տիար Հրանդ Քեշիշեան հրաւիրուեցան «Յուշեր» գիրքին գինեծօնը կատարելու:

Կը շնորհաւորենք Սարուխանին ընտանիքը «Յուշեր»-ու շնորհանդէսին առթիւ, ինչպէս նաեւ Կոկանեան Սրահի Մշակութային յանձնախումբը, գլխաւորութեամբ Տիկ. Լալա Շամամեան-Նիկոլեանին, այսպիսի գեղեցիկ միջոցառում մը կազմակերպելու համար, որ յաջողեցաւ Սարուխանը ներկայացնել իր բազում կողմերով, ոչ միայն որպէս երգիծանկարիչ, այլ նաեւ որպէս թատերագիր, գրող եւ հայրենասէր մարդու տիպար:

Լուսածին Ղազէլեան

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Եգիպտահայ երկու երիտասարդներ՝ Վահան Թերզիպաշեան եւ Գեղամ Կարսեան, եւ նախապէս Գահիրէ բնակող հալէպահայ երիտասարդ մը՝ Քրիս Գըլլոյեան մասնակցեցան Երեւանի մէջ տեղի ունեցած startup «Ներոյժ» ծրագիր-մրցումին, որ տեղի ունեցած էր 25-27 Նոյեմբերին եւ որ կը միտի սփիւռքահայ երիտասարդներ ներգրաւել, հայրենիքի մէջ գործելու հեռանկարով:

Գըլլոյեան աւարտած է Գահիրէի Գալուստեան-Նուպարեան Ազգային վարժարանը, ապա computer science ուսանած է Երեւանի Ամերիկեան Համալսարանին մէջ: Հինգ հոգիէ կազմուած իր խումբին ծրագիրը եղած է «Կայքէջերու ապահովութեան կերպերը»:

Վահան Թերզիպաշեան շրջանաւարտ եղած է Գալուստեան-Նուպարեան Ազգային Վարժարանէն եւ թերաւարտ է MSA-ի ճարտարապետութեան բաժինէն (October University for Modern Sciences and Arts):

Ուրախ ենք այստեղ նշելու, որ այս երեք երիտասարդներն ալ պատուաւոր արդիւնքներով դուրս եկած են այս ծրագիր-մրցումէն՝ Գըլլոյեանի խումբը հասած է վերջին հանգրուանին, իսկ Վահան

Թերզիպաշեան-Գեղամ Կարսեան խումբը՝ վերջընթեր հանգրուանին:

Գահիրէի մէջ հանդիպում մը ունեցանք Գեղամ Կարսեանի հետ, մանրամասնութիւններ իմանալու համար այս ծրագրին եւ իրենց ունեցած յաջողութեան մասին:

Գեղամին հետ մեր զրոյցը համեմուած էր անգլերէն մասնագիտական բառերով, ինչ որ սպասելի է, որովհետեւ կարգ մը խիստ մասնագիտական բառերու հայերէն համազօրները չունինք տակաին:

Նուպարեանէն շրջանաւարտ եղած են 2001 թուականին, որմէ ետք computer science ուսանեցայ modern academy, ուրկէ շրջանաւարտ եղայ 2006 թուականին: Այդ շրջանին ծրագիր մը իրագործած էինք՝ image processing, որ ասեղնաբուժութեամբ զբաղող բժիշկներու համար օգտակար էր: Շրջան մը սակայն հեռացայ իմ մասնագիտութենէս եւ սկսայ իմ հօրս ասպարէզին՝ ոսկերչութեան մէջ աշխատիլ: 2013-ին, ես եւ Վահանը միասնաբար գրասենեակ մը բացինք եւ սկսանք աշխատիլ mobile apps, websides եւ այլն. ա-

ւելի թեքնոլոճիքալ բաներ կ'ընէինք: Երբ մեր սիրելի Առաջնորդը մեզի փոխանցեց Երեւանի այս startup-ի լուրը, որ Սփիւռքի նախարարութեան ծրագիրներէն մէկն է եւ բազմաթիւ ընկերութիւններու կողմէ ֆինանսաւորուած է, տեսանք որ ասիկա առիթ մըն է մեզի համար, թէեւ ժամանակը շատ կարճ էր բան մը պատրաստելու, միայն երկու կամ երեք շաբաթ մնացեր էր. պետք է ծրագիր մը մշակէինք եւ ներկայացնէինք ժւրիի մը, որ ընտրութիւն պիտի կատարէր մասնակցող խումբերէն եւ առաջին երեք շահողները, իրենց ծրագիրները Հայաստանի մէջ իրագործելու համար պարգեւներ պիտի ստանային: Մենք ծրագիր մը ունէինք, e-commerce-ի հետ կապ ունեցող եւ անով դիմեցինք: Ամբողջ աշխարհէն, Սփիւռքէն ըսել կ'ու-

զեմ – որովհետեւ այս ծրագիրը սփիւքահայութեան համար է - 130 խումբեր դիմած էին, որոնցմէ 78 խումբեր ընդունուած էին ներկայացնելու իրենց ծրագիրները. մենք անոնցմէ մէկն էինք, միակը եգիպտոսէն եւ ամբողջ Ափրիկէն, կրնամ ըսել: Այս 78 խումբերէն ընտրուեցան 20 խումբեր, որոնցմէ յետոյ ընտրուեցան տասը խումբեր եւ անոնցմէ՝ ընտրուեցան առաջին երեքը: Մենք քսանին մէջ էինք, իսկ Քրիս Գըլլոյեանը՝ առաջին տասին:

Երկրագործական ծրագիրներ կային, գրօսաշրջային, fin tech.ի, data science եւ climate control, կային նաեւ ընկերային եւ կրթական ծրագիրներ:

Ամէն բաժնի մէջ գրեթէ տասը խումբեր կային, որոնց միջեւ էր մրցումը. մենք որ fin tech.ի մէջ էինք, երեք խումբով անցանք յաջորդ հանգրուանին՝ մենք, ամերիկահայ խումբ մը՝ Groove եւ lemonade fashion խումբը, որ Լիբանանէն էր եւ հագուստներու ձեւաւորումի յատուկ ծրագիրներ մշակած էր:

Յաջորդ օրը պէտք է կրկին խօսէինք մեր ծրագրին մասին, առաջին տասը խումբերուն ընտրութեան համար: Առաջին երեքը պարգեւներ պիտի ստանային, grants, անով իրենց ծրագիրը իրագործելու համար Հայաստանի մէջ:

Առաջին երեքը 35 հազար տոլար պիտի ստանային, միւսները 25 հազար, մինչեւ հինգ հազար առնող կար:

Տասը հոգինոց ժյուրիի մը առջեւ ներկայացուցի մեր ծրագիրը, բայց այնքան բախտաւոր չէինք, top ten անցնելու համար, մանաւանդ որ fin tech.-ի բաժինէն արդէն շատ զօրաւոր երկու խումբեր առաջին երեքէն ելան: Չէին կրնար երրորդ խումբն ալ նոյն մասնագիտութենէն առնել:

Շատ աղուոր փորձառութիւն մըն էր ասիկա մեզի համար, ահագին նոր բաներ սորվեցանք, մանաւանդ շուկային մասին, սորվեցանք ինչպէս մտածել տնտեսա-

կան դիտանկիւնը նկատի առնելով, ինչպէս կրնաս ճանչնալ այն շուկան, որուն պիտի հրամցնես «ապրանք», ինչպէս MVP (minimal vital program) ունենաս, ապրանք սկսիս շուկային վրայ փորձարկել: Այնքան նորութիւն իմացանք ... կը կարծեմ, որ մեր խումբը, ես եւ Վահանը պէտք ունէինք նման բանի մը: Իրապէ՛ս կը քաջալերեմ ոեւէ եգիպտահայ երիտասարդ, 25-35-ի միջեւ, որ նոր գաղափար մը ունի, անպայման ներկայանայ այս ծրագրին եւ մասնակցի անոր՝ «Ներոյժ» Potential ծրագրին:

Տակաւին շատ լաւ ծանօթութիւններ ունեցանք եւ յարաբերութիւններ մշակեցինք ֆինանսաւորողներու եւ այլ մարդոց հետ:

Աղուոր էր նաեւ այն, որ մեր միջեւ մրցակցութեան ոգի բնաւ չկար, բոլորս իրարու կ'օգնէինք, մրցումէ աւելի inter action էր կարծես՝ զիրար ճանչնալու, իրարու հետ աշխատելու, իրարու գործերը գնահատելու ... շատ լաւ մթնոլորտ էր:

Իսկ մեր ծրագիրը e-commerce solutions կը կոչուի եւ նպատակն է պարզ օգտագործողի մը համար դիւրացնել համացանցին մէջ իր ապրանքին ծախսելը. օրինակ խանութի մը տէրը կ'ուզէ իր ապրանքը նաեւ համացանցին միջոցով ծախել, պէտք է developer-ի մը երթայ եւ ահագին դրամ վճարէ: Մեր ձեւը այն է, որ

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒՀԻՆ Ի ՊԱՏՈՒԻ

25 Նոյեմբեր 2018-ին եգիպտահայ ճարտարապետուհի դոկտոր Նայիրի Համբիկեան, որ անդամ է եգիպտացի Ճարտարապետներու Ընկերակցութեան, դասախօսութիւն մը ունէր այս ընկերակցութեան կողմէ կազմակերպուած, որ տեղի ունեցաւ Նոյն Ընկերակցութեան Բամսիս փողոցին վրայ գտնուող կեդրոնին մէջ:

Դոկտոր Համբիկեանի նիւթը խիստ հետաքրքրական էր եւ կ'առնչուէր ինքնութեան՝ «Ճարտարապետական հարուստ ժառանգութիւնը բաւարար է ճարտարապետական ինքնութիւն մը ստեղծելու համար»:

Ինչպէս իր սովորութիւնն է ընել դասախօսութիւններու ընթացքին, դոկտոր Համբիկեան բացայայտումներ ընելէ աւելի հարցադրումներով ներկայացուց իր նիւթը, բան մը որ մղեց ներկաները մասնակցելու եւ իրենց առաջարկ-պատասխանները բերելու դրուած հարցադրում-

ներուն:

Ինքնութեան հարցը դոկտոր Համբիկեան հանեց իր նեղ սահմաններէն եւ տարածեց մինչեւ շրջապատին եւ ապրած քաղաքին ազդեցութիւնը, յետոյ դրաւ հին կառոյցներու նորոգումին եւ նորեր կառու-

ցելու ոճին հարցը:

Բազմաթիւ ներկաները իրենց հարցումներով եւ կարծիքներով հետաքրքրական մթնոլորտ մը ստեղծեցին սրահէն ներս:

Դասախօսութեան աւարտէն ետք Ընկերակցութիւնը ոսկի մետալով պատուեց դոկտոր Համբիկեանը, եգիպտոսի հնագիտական շրջաններու վերանորոգութեան եւ պահպանութեան մէջ իր տարած տարիներու աշխատանքին որպէս գնահատանք:

«Տեղեկատու»ն կը շնորհաւորէ ճարտարապետ դոկտոր Նայիրի Համբիկեանը եւ նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթէ իրեն:

բաժանորդ կ'ըլլայ եւ փոքրիկ ամսավճարով մը իր տեղը կ'ունենայ համացանցին վրայ, ուր կը մտնէ անցաբառով մը եւ իր պաստառին վրայ ամէն բան պատրաստ կը գտնէ, կատարելու համար իր վճառքը: Մեր ծրագրին յատկութիւնը այն է, որ play and play է, այսինքն անմիջապէս օգտագործելի է, պէտք չկայ code-եր գրելու եւ բարդութիւններու մէջ իյնալու. ամէն բան պատրաստ է: Որպէս «շուկայ» նկատի առած ենք Միջին Արեւելքն ու Ափրիկէն եւ կը մտածենք երեքէն հինգ տարուան ընթացքին 35 հազար բաժանորդ ունենալ:

Եթէ առաջին երեքէն ըլլայինք, հաւանաբար մեզմէ մէկը Հայաստան պէտք էր երթար ապրելու եւ աշխատելու համար:

Անշուշտ Վահանը պիտի ըլլար ատիկա, որովհետեւ ինք արդէն հայկական անցագիր ունի եւ իր տիկինը Հայաստանէն է: Ո՛վ որ ալ ըլլայ շահողը, Նոյն հարցը պիտի ունենայ՝ Հայաստան աշխատելու, որովհետեւ մրցանակ շահողներէն մէկը Լիբանանէն էր, միւսը Ամերիկայէն: Նկատի առնելով որ Հայաստանի սահմանները փակ են, առիթները այնքան ալ մեծ չեն եւ այս ձեւի աշխատանքը կը մնայ լաւագոյնը՝ համացանցին միջոցով ծառայութիւններ առաջարկել ամբողջ աշխարհին:

Ի սրտէ կը շնորհաւորենք երեք երիտասարդներն ալ եւ այլ յաջողութիւններ կը մաղթենք իրենց:

ՀԱՅՐԵՆԻ ԵՐԳԻՉՆԵՐՈՒՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵԼՈՅԹԸ

Հայաստանի Առաջին Հանրապետության եւ Մայիսեան Հերոսամարտերու 100-ամեակին նուիրուած սօնակատարութիւններու ծիրէն ներս, 2 Նոյեմբեր 2018-ին Գահիրէի մէջ կայացաւ ճոխ համերգ մը, որուն ընթացքին Հայաստանէն յատուկ հրաւիրուած աստղափոյլը եգիպտահայութեան պարգեւեց յիշատակելի եւ խանդավառ երեկոյ մը:

Համերգը, որուն համար յատուկ հրաւիրուած էին ՀՀ վաստակաւոր արտիստներ Մկրտիչ Մկրտչեան եւ Արսէն Գրիգորեան (Մրօ), ինչպէս նաեւ սիրուած երգիչներ՝ Վարդան Բաղալեան, Եւա Եկանեան եւ Դաւիթ Խաչատրեան, կայացաւ հովանաւորութեամբ Եգիպտոսի Հայոց Առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Աշոտ Եպս. Մնացականեանի եւ կազմակերպութեամբ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանի:

Ուրբաթ իրիկուն, New Generation Schools-ի սրահը լեցուն էր եգիպտահայ համայնքի ներկայացուցիչներով, որոնք հաւաքուած էին միահամուռ կերպով նշելու Հայաստանի Առաջին Հանրապետության եւ Մայիսեան Հերոսամարտերու 100-ամեակը եւ վայելելու Հայաստանէն ժամանած մշակոյթի դեսպաններուն սպասուած ելոյթը:

Երեկոն իր ողջոյնի խօսքով բացաւ Հոգեշնորհ Տ. Դերենիկ Աբեղայ Սահակեան, փոխանցելով օրուան խորհուրդը: Իսկ համերգին գեղարուեստական բաժինը սկիզբ առաւ Կոմիտասի «Հորովել»-ով, որ հոյակապ ձեւով կատարեցին Մկրտիչ Մկրտչեան, Արսէն Գրիգորեան, Վարդան Բաղալեան եւ Դաւիթ Խաչատրեան: Ապա, հինգ հրաւիրեալ երգիչները մէկ առ մէկ ներկայացան հայկական ազգագրական եւ հայրենասիրական երգերու հարուստ յայտագիրով մը: Երկու մասէ բաղկացած համերգին երգացանկը իր մէջ կը ներառէր մեղմ եւ քնքուշ ժողովրդական երգերէ սկսեալ մինչեւ խորոխ եւ ռազմական հայրենասիրական մեղեդիներ: Երեկոյի ընթացքին հնչե-

ցին աւելի քան երեք տասնեակ երգեր, որոնց մէջ կային այնպիսի սիրուած երգեր ինչպիսին են՝ «Ջարթիր Լաօ», «Պիտի Գնանք», «Պատերազմ ենք Գնում», «Աման Մրո», «Արծիւ Սլացիր», Կոնստանդին Պետրոսեանի «Հայաստան»-ը, «Իմ Ղարաբաղ», «Խորոտ Եար»: Հնչեցին նաեւ հայ հերոսներու նուիրուած բազում երգեր, ինչպէս Դրոյի, Անդրանիկ Զօրավարի, Սեւարեցի Սագոյի, Պետոյի (Ալեքսանդր Պետրոսեան) եւ Լիզպոնի հինգ տղաներուն նուիրուած երգերը:

Հանդիսութիւնը հասաւ իր գագաթնակետին, երբ հինգ երգիչները միասին բեմ բարձրացան, միանալով բեմ բարձրացած մանուկներուն եւ երիտասարդներուն եւ կատարեցին Երեւանի հիմնադրման նուիրուած հիմնը՝ Էդգար Յովհաննիսեանի Երեւան-Էրեբունի երգը, որուն հանդիսատեսը նոյնպէս ձայնակցեցաւ յոտնկայս: Երեկոն իր յաղթական աւարտը գտաւ Գուսան Հայկազունի Հայեր Միացէ՛ք երգով, որ կրկին անգամ մեծ խանդավառութիւն ստեղծեց հայրենիքի կարօտ հանդիսատեսին մէջ:

Շնորհակալութիւն բոլոր անոնց, որոնք Եգիպտահայ համայնքին առիթ ընծայեցին ներկայ գտնուելու այսպիսի բացառիկ միջոցառման մը, որ ներկաները լեցուց հայ երգով, մշակոյթով եւ լիցքաւորեց զանոնք հայ երգի դեսպաններուն բերած շունչով եւ ոգիով:

Լուսածին Ղազէլեան

«Տեղեկագրու»ի նախորդ թիվին «Մեր կորուսյալները» բաժնին մէջ (Նոր շրջան թիւ 88-89, էջ 31) անդրադարձած էինք արուեստագէտ Շանթ Աւետիսեանի շիջումին եւ ուզած էինք իր լուսանկարը տեղադրել գրութեան կողքին. սակայն բոլոր այն աղբիւրները (մամուլի արխիւներ, համացանց եւ տարբեր անհատներ), որոնց դիմեցինք, չկրցան գոնէ մէկ դիմանկար տրամադրել: Ստիպուած եղանք տեղադրել արուեստագէտին ինքնադիմանկարը, զոր իր քոյրը՝ Նայիրին ազնուօրէն տրամադրած էր մեզի:

Այսօր կը ներկայացնենք Շանթ Աւետիսեանի գեղեցիկ մէկ դիմանկարը, եգիպտահայ այլ արուեստագէտի մը՝ լուսանկարիչ Վան Լէոյի (Լեւոն Պոյաճեան) ոսպնեակով առնուած, զոր ազնուաբար մեզի տրամադրեց Միացեալ Նահանգներէն հանրածանօթ մտաւորական, հասարակական գործիչ եւ գրող Երուանդ Ազատեան, Շանթէն ունեցած իր յուզիչ յուշերուն հետ: Պարոն Ազատեան բացառեց խմբագրութեանս, թէ Շանթի այդ լուսանկարը միակն է, որ գտնուած է Երուանդ եւ Նորա Ազատեան ամուլին մօտ հաւաքուած Շանթի տարիներու ընթացքին տուած բոլոր ցուցահանդէսներուն քաթալոկներուն մէջ:

Տ.

ՇԱՆԹ ԱՎԵՏԻՍԵԱՆ ԵՒ ԳԱՌՁՈՒ

Գրեց Երուանդ Ազատեան

Եգիպտահայութիւնը միշտ հպարտութեամբ կը յիշէ եւ պիտի շարունակէ յիշել ֆրանսահայ նշանաւոր նկարիչ Գառզուի անունը: Արդարեւ, երկու խոստմնալից շրջանաւարտներ Գահիրէի Գալուստեան Ազգային Վարժարանէն՝ Համբարձում Գարայեան եւ Գառնիկ Զուլումեան Եղիայեան հիմնադրամի կրթաթոշակներով ղրկուած են Փարիզ ուսանելու: Առաջինը՝ Համբարձում Գարայեան վերադարձած է Եգիպտոս, ծառայելու իբրեւ մտաւորական ղեկավարներէն մէկը այդ գաղութին: Գառնիկ Զուլումեան մտած է արուեստի աշխարհ, դառնալու համար նշանաւոր նկարիչ ժան Գառզուն:

Այս վերջինը չէր սոռցած իր վարժարանը եւ օր մըն ալ իր լիթոկրաֆներէն տրցակ մը նուիրած էր Գալուստեանի հոգաբարձութեան, զայն վաճառելու եւ եկամուտը յատկացնելու վարժարանի օժանդակութեան ֆոնտին:

Հոգաբարձութիւնը իր հերթին որոշած էր գոյացած գումարով վերանորոգել եւ յարդարել վարժարանին (որ այդ օրերուն կը գտնուէր Պուլաքի մէջ) սրահներէն մէկը եւ զայն անուանակոչել Գառզու ցուցասրահ: Սրահը ոչ միայն կը ծառայէր

վարժարանի ցուցահանդէսներուն, այլ նաեւ ամբողջ համայնքին:

Այդ օրերուն Նորա Իփէքեան-Ազատեան, իբրեւ նկարչութեան ուսուցչուհի, կը դասաւանդէր Գալուստեան Ազգային Վարժարանին մէջ: Իր պաշտօնավարութեան առաջին օրերուն իսկ ցնցումը կ'ունենար յայտնաբերելու արտակարգ տաղանդ մը: Դասապահին կանգ կ'առնէր թուիս դէմքով ու սեւ մազերով աշակերտի մը կողքին ու կը դիտէր որ պատանին աջ ու ձախ ձեռքերու աշխոյժ արագութեամբ մը գոյները կը տեղաւորէ ճիշդ իրենց պատկանած տեղը եւ նկարը կ'ամբողջացնէ արդէն վարպետութեան հասնող քոմփոզիսիոնի հաւասարակշռութեամբ: Ուսուցչուհին կը փորձուի բարձրաձայն յայտնել իր հիացումը այս անսովոր երեւոյթին առջեւ, սակայն չվիրաւորելու համար ինքնասիրութիւնը միւս աշակերտներուն, կը զսպէ ինքզինք ու կը շարունակէ դասաւանդութիւնը: Նոյն օրը տուն վերադառնալով ընտանիքի անդամներուն կը յայտնէ այդ խոստմնալից տաղանդին մասին, որ առանձին երեւոյթ մը կը հանդիսանար հարիւրաւոր աշակերտներու մէջ:

Նկարչութեան ուսուցչուհին կը դասա-

լանդէր նաեւ երկու այլ ֆրանսական վարժարաններէ ներս՝ *Mère de Dieu* եւ *Lycée Français*: Իր աշակերտները կը մասնակցէին մանուկներու համաշխարհային մրցումներու, ինչպիսիք էին այդ օրերուն Շանքար մանկական մրցումը Հնդկաստանի մէջ եւ UNESCO-ի մրցումը Լեհաստանի մէջ: Բոլոր մրցումներուն մէջ ոսկի մրցանակը կը շահէր Գալուստեան վարժարանի թուիս պատանին, որ կը կոչուէր Շանթ Աւետիսեան:

Շանթը զաւակն էր ծանր պայմաններու տակ ապրող ընտանիքի մը: Ընտանեկան վէճերու պատճառով հայրը կը կորսնցնէր իր ունեցուածքը եւ առողջութիւնը խաթարուելով կը ղրկուէր հոգեբուժարան: Քաղցկեղով վարակուած մայրը դառնացած հոգեվիճակ մը ունէր եւ դաժանօրէն կը վարուէր Շանթին, անոր քրոջ եւ երբեմն ալ հօր հետ:

Երեխան դպրոց կու գար յաճախ դասերը չպատրաստած, երբեմն կորսնցուցած իր գիրքը կամ տետրակը եւ երբեմն ալ անօթի մնացած, կը բացակայէր դպրոցէն: Ուսուցիչները հերթով կը գանգատէին տնօրէնութեան Շանթին մասին: Ոչ մէկ խրատ օգուտ կ'ընէր, ոչ ալ ծնողներէն որեւէ արձագանգ կը լսուէր:

Ուսուցիչները, օր մը վիատած, ուսուցչական ժողովին կ'առաջարկէին դպրոցէն վտարել Շանթը: Նորան ահաբեկած, ոտքի կը կանգնի եւ իր յուզումը զսպելով կը գոչէ.

-Անկարելի է որ այսպիսի տաղանդաւոր աշակերտ մը վտարուի: Ես պիտի պաշտպանեմ զինք մինչեւ վերջին շունչս: Եւ դուք բոլորդ իմացէք, որ վաղը Գալուստեանը պիտի հպարտանայ Շանթ Աւետիսեանով, ինչպէս դուք բոլորդ այսօր կը հպարտանաք Գառզուով...:

Շանթ կը շարունակէ աշակերտել Գալուստեան Ազգային Վարժարանէն ներս: Միեւնոյն ատեն Նորան Շանթը կ'առնէ իր թելերուն տակ եւ իր զակին՝ Ժիրայրին հետ միշտ կը տանի թանգարաններ, երգահանդէսներ, պալէ, սիմֆոնիք նուագահանդէսներ, թատրոն, ինչպէս նաեւ կը տրամադրէ արուեստի գիրքեր, որոնցմով արագօրէն կ'աճին Շանթին ճաշակն ու գեղարուեստական հասկացողութիւնը:

Գալուստեանի աշակերտութեան օրերուն եւ անկէ վերջ Շանթ կը շարունակէ իր արուեստի ուսումնառութիւնը Նորա Իփէքեան-Ազատեանի անձնական սթիւտիոյին մէջ:

Սկիզբը, Շանթ կը մերժէ յաճախել սթիւտիօն, առարկելով որ իր ընտանիքը չի կրնար վճարում կատարել:

Շանթ, բացի նկարչական տաղանդէն, ունէր ինքնեկ ազնուական եւ իշխանական վեհանձնութիւն մը, որ վստահաբար անյարիր էր իր անմիջական շրջապատին հասարակ բարքերուն հետ:

Ի վերջոյ համաձայնութիւն մը կը գոյացնեն ուսուցչուհիին հետ, որ Շանթը հոգ տանի փոքր աշակերտներուն, երբ Նորան զբաղած ըլլայ աւելի մեծ ուսանողներով, այդպիսով հատուցելով իր կրթավճարը:

Մեր ընտանիքը Պոստոն փոխադրուելէ վերջ, Շանթ միշտ կապի մէջ էր մեր հետ: Ինք եւս փոխադրուած էր Մոնթրէալ, իր ընտանեկան պարագաներուն մօտ, որոնք այնքան ալ բարեացակամ չէին արդէն երիտասարդութեան սեմին գտնուող արուեստագէտին նկատմամբ: Կը գանգատէին որ Շանթ երկար ատեն գրաւած կը պահէր տան ճաշասեղանը եւ անվերջ կը զբաղէր «թուղթերը աղտոտելով»:

Ան սկսած էր աշխատիլ համեստ ճաշարաններու մէջ եւ օրը կ'անցընէր շերտ մը հացին վրայ քեչափ կամ մասթրրտ քսելով:

Օր մըն ալ հեռաձայնէն լսուեցաւ անոր դողացող ձայնը. «Տիկին Նորա, ես անձնասպան պիտի ըլլամ ...»:

Նորան, առանց այլայլելու սկսաւ մայրական գորովանքով համոզել, որ հրաժարի այդ մտադրութենէն: Ընդհակառակն, եթէ բաւարար դրամ ճարէր օթպիւսով Մոնթրէալէն Պոստոն հասնելու, կրնային միասին խորհիլ իր ապագային մասին:

Շանթ եկաւ Պոստոն. մեր տան մէկ սենեակը վերածեցինք արուեստանոցի եւ ան անդուլ աշխատանքով սկսաւ նկարել ու պատրաստուիլ իր ցուցահանդէսին, զոր խոստացած էինք կազմակերպել իրեն համար Պոստոնի Թէքէեան Մշակութային Միութեան սրահին մէջ:

Յուցահանդէսը անցաւ փայլուն կեր-

պով: Շանթ արտադրած էր հայկական շնորհալի պարուհիներու եթերային պաստառներ, ինչպէս նաեւ հայկական մոթիֆներով այլ գործեր:

Արդէն ապահոված էինք քանի մը հազար տոլար, որ բաւարար պիտի ըլլար իրեն ուսանելու Մոնթրէալի արուեստի ակադեմիային մէջ:

Երեք տարուան դասընթացքները աւարտեց երկու տարիէն եւ օր մըն ալ աւետեց:

-Տիկին՝ Նորա, ստացայ ակադեմիայի վկայականս. բայց այս վկայականս ձեզի՛ կը պատկանի:

Այնուհետեւ Շանթ երբեք չփախցուց առիթը իր երախտագիտութիւնը յայտնելու ուսուցչուհիին:

Իր արուեստի զարգացման իւրաքանչիւր հանգրուանին, արտադրած գործերէն նմոյշներ կը ղրկէր ուսուցչուհիին, կարծէք արժանանալու համար անոր հաւանութեան, երբ արդէն իր տաղանդին աճումով եւ համբաւով գերազանցած էր իր ուսուցչուհիին:

Մոնթրէալէն ետք գնաց նաեւ Փարիզ, ուրկէ եւս ստացաւ պատուոյ վկայական:

Մեր ընտանիքը Տիթորոյթ փոխադրուելէն ետք դարձեալ կ'այցելէր մեզի, տան մէջ նորոգութիւններ կը կատարէր, ինչպէս եւ կը նկարէր, նոր ցուցահանդէսներու պատրաստուելու համար:

Մեր տան պատերը զարդարուած են Շանթի պատանեկան թէ հասուն շրջանի գործերով, մանաւանդ իր ընթերցումներէն քաղուած բանաստեղծութիւններով եւ փիլիսոփայական խօսքերով:

Աշխարհի որ կողմն ալ ըլլար, Շանթ կը հեռաձայներ իր ուսուցչուհիին, կիսելու համար նոր կարգացած գիրքերուն խոհերը, լսած երաժշտական նոր կտորները եւ համեստօրէն կը խօսէր իր գործունէութեանց մասին. Բրիտանական թանգարանի կողմէ իրմէ գնուած նկարին, Ուաշինկթընի Smithsonian Institute-ի իսլամական բաժնին մէջ իր ունեցած գործերուն, Սպանիոյ եւ Հոլանտայի իր ցուցահանդէսներուն մասին, որոնց ընթացքին երբեք չէր մոռնար յիշատակելու իր ուսուցչուհին: Առանց վրիպելու միշտ կը ղրկէր իր ցուցահանդէսներուն քաթալոկները:

Համբաւը եւ դրամը միշտ հետապնդած են Շանթ, իսկ ինք զարմանալիօրէն խուսափած է անոնցմէ:

Ինքնամփոփ արուեստագէտ մըն էր, որ ունէր իր աշխարհը: Քիչերու կը բացուէր եւ աւելի քիչերու կը թոյլատրէր, որ մօտենային իրեն: Մօր եւ արուեստագէտի համարում ունէր Նորային մասին:

Գառզու աւանդական ուղիով զարգացուցած է իր արուեստը, իր հոգեկան աշխարհագրութիւնը պարզելով պաստառին վրայ, ուր պարտուած թնդանօթներ կը խոկան ժամանակին մէջ, եւ փշոտ կիներու կերպարներ, փշոտ ծառեր եւ փշալարեր կ'արձանանան այնտեղ:

Շանթը աւելի յառաջացաւ Անտի Ուորհոլի ուղղութեամբ: Այս վերջինը երբ պաստառի վրայ պարզեց Campbell soup-ի տուփը, ոմանք ենթադրեցին, թէ Քոլումպոսի հաւկիթին առասպելը կը կրկնուէր, մինչդեռ ան ունէր փիլիսոփայական տարբեր խաղ մը՝ արդի կեանքին սպառողականութեան (consumerism) գաղափարը կը փոխադրէր արուեստի բնագաւառ:

Շանթ իր հերթին Եգիպտոսի հասարակութեան կենցաղային առօրեան կ'ոգեղինացնէր իր արուեստով, նոյն ատեն վերստին մեկնաբանելով իսլամական եւ փարաւոնեան արուեստները, որոնք կու գային սահմանելու իր տաղանդին միջօրեականն ու իր ստեղծագործութեան դիմագծութիւնը:

Իր հիւանդութեան եւ շիջումի օրերուն կը հեռաձայներ իր ուսուցչուհիին եւ, փարատելու համար անոր մտահոգութիւնը, կը խօսէր իր առողջական բարելաման մասին...

Որքան որ ցնցիչ եղած էր Շանթի տաղանդին յայտնաբերումը Նորային համար, նոյնքան ցնցիչ եւ շանթահարիչ եղաւ անոր մահուան անակնկալ գոյժը: Լալը բաւարար ամոքում մը չբերաւ իրեն:

Անդենական աշխարհէն Շանթ հիմա կը նայի իր ետին թողած արուեստի գանձերուն եւ հպարտօրէն կը կանգնի Գառզուի կողքին, գուցէ քիչ մը աւելի բարձր անկէ՝ հասակով ու համբաւով:

*Երուանդ Ազարեան
Տիթորոյթ*

ՍԻՐՏՈՎ ՄՏԱԾՈՂ ԵՐԱԺԻՇՏԸ

Մեծ է թիւը եգիպտահայ այն արուեստագէտներուն, որոնք կարելոր ներկայութիւն եղած են եգիպտոսի մշակութային կեանքին մէջ:

Հերարքքրական բաժանում մը սկսած է ուրուագծուիլ մեր գաղութներուն մէջ ի յայտ եկած մշակոյթի գործիչներուն առնչուած. այսպէս՝ անցեալ դարու երկրորդ կէսին Սուրիոյ, մասնաւորաբար Լիբանանի մէջ է, որ ծաղկած է սփիւռքահայ գրականութիւնը եւ փուլած պատկառելի փառանգ մը գրագէտներու, մինչ նոյն ժամանակաշրջանին Եգիպտոսի մէջ ծաղկած է նկարիչներու եւ դերասաններու նոյնքան պատկառելի փառանգ մը:

Սակայն համեմատաբար իրապէ՛ս փոքր է թիւը հռչակ նուաճած եւ իրենց ազդեցութիւնը ձգած երաժիշտներուն՝ յօրինողներ թէ կադարողներ հաւասարապէս:

Այս երեւոյթին ծալքերը քննարկելն ու տեղական մշակոյթին ազդեցութեան փորողութիւնը չափագրելը այլ աշխատասիրութեան նիւթ է անշուշտ:

Այսօր ուրախութեամբ մեր ընթերցողներուն կը ներկայացնենք եգիպտահայ կադարող-յօրինող երաժիշտ Ծորճ Քազազեան, որուն անունն ու աշխատանքը թերեւս այնքան ալ ծանօթ չըլլան մեզի, բայց ինք հռչակ ունի որպէս բազմաթիւ երկիրներու մէջ ելոյթ ունեցած ուրախար, երկիրներ, որոնք «նշանաւոր» են իրենց երաժշտական աւանդոյթով եւ խստապահանջութեամբ, ինչպէս Ֆրանսան եւ Անգլիան:

Հերարքքրական է, որ իր երաժշտութեան մէջ զգալի է հայկականը, եգիպտականին կողքին, որովհետեւ

«Ժամանակակից Զիրիապ՝ մըն է Քազազեան, որովհետեւ կը միացնէ հայկականն ու եգիպտականը իր երաժշտութեան մէջ», իր համերգներէն մէկէն ետք Անգլիոյ թերթերէն մէկը կը գրէր:

Գազազեանի վերջին համերգը 25 Նոյեմբեր 2018-ին էր, Գահիրէի Ապրէլ Մուն՛էմ Ալ Սաուի մշակութային սրահէն ներս, ուր հաւաքուած էր կոկիկ բազմութիւն մը, որ մեծ սիրով ունկնդրեց գրեթէ երկու ժամ անդադար հնչող արեւելեան երաժշտութիւնը:

Տեղեկատու – Լսած եմ, որ սկիզբը կիթառ կը նուագէիք, յետոյ ...

Ծորճ Գազազեան – Ո՛հ, սկիզբը կ'երգէի, որովհետեւ գործիք չունէի որ նուագէի: Յետոյ ձեռքս կիթառ մը անցաւ եւ սկսայ նուագել:

Տ. Յետոյ ինչո՞ւ, ինչպէ՞ս անցաք ուտ նուագելուն:

Ճ. Գ. Երգելը իմ ընտրութիւնս չէր, վերջը նոյնը եղաւ կիթառի պարագային,

ժամանակ մը նուագելէ ետք սկսայ յօրինել, այդ միջոցին էր որ ուտ մը անցաւ ձեռքս ... Ֆրէրներուն դպրոցը կ'երթայի. ֆրանսական կրօնական դպրոց էր. շատ խիստ. գրասեղանին վրայ փիանօ կը նուագէի, ուսուցիչը զիս դասարանէն դուրս կը հանէր: Հիմա չեմ կրնար ըսել, թէ ի՛նչ գործիք պիտի ընտրէի, եթէ դիմացս գործիքներ դրուէին, բայց երբ ուտը տեսայ, կապուեցայ այդ գործիքին եւ այդ օրէն ա՛լ կիթառ չեմ նուագեր: Յետոյ

¹ Ապրիլ Հասան Ալի իպն Նաֆէ՛, որ ծանօթ է Զիրիապ ծածկանունով, պարսկերէն բառ մը, կաջաղակ թռչուն իմաստով:

սկսայ ուտին տարբերությունները գիտնալ՝ սուրիական, իրաքեան, կամ փայտին տեսակը եւ այլն ... իսկ փիանոյին խնդիրը ... երկու հազար քանիին էր չեմ գիտեր, Հոլանտա համերգ մը ունէի ... Ամսթերտամի պանդոկներէն մէկուն մէջ, մեր խումբէն մէկուն քովի շէնքին վերի յարկը սենեակ տուեր էին, օր մը իր սենեակը գացի, երբ այդ տղան արդէն պիտի մեկնէր, իր սենեակը, որ աւելի սթուսիոյ կը նմանէր, փիանօ մը կար. մեր տնօրէնին ըսի, որ ես կ'ուզեմ երկու օր եւս մնալ, բայց ա՛յդ սենեակին մէջ: Այս փափաքը ունեցայ, երբ նստեր եւ նուագեր էի փիանոյին վրայ, գիտես որ ես փիանօ չեմ նուագեր, բացի դպրոցին գրասեղանին վրայ նուագածէս...

Տ. Ձեր երաժշտական տաղանդը ձեր ընտանիքէ՞ն կու գայ, թե՞ ...

Ճ. Գ. Զարմուռի մը ունիմ Ամերիկա, որ դասական փիանիսթ է, այդքան միայն եւ ինք ալ միշտ կ'ըսէ ինծի՝ «ես քեզի նման չեմ կրնար յօրինել»: Ուրիշ բան մը չկայ: Ամսթերտամի պանդոկին մէջ ես երկու օր կը նուագէի ... սեւ-ճերմակ չկայ, աստեղէն կ'ելլէ հոս կը մտնէ (կ'ըսէ եւ ցոյց կու տայ նախ սիրտը, ապա՝ գլուխը) ամբողջը սիրտէն կու գայ ... Ֆէթիվալէն առաջ հարցազրոյց մը ունեցայ, երբ հարցուց՝ ի՞նչ է Ամսթերտամը քեզի համար, ըսի՝ «սենեակ մը եւ փիանօ մը» (a room and a piano): Վերադարձիս փիանոյի այդ երաժշտութիւնը գրեցի: Վեց տարի ետք դպրոցական ընկերներէս մէկը, որ պիզնէսմէն է, ինծի առիթ տուաւ որ իմ երաժշտութիւնս արձանագրեմ: Եգիպտացի տարիքոտ եւ շատ նշանաւոր ջութակահար մը՝ Ապոս Տադէր մասնակցեցաւ այդ արձանագրութիւններուն, ֆրանսացի սաքսօֆոնիսթ մը ... յետոյ սթուսիոյ ծայնի ինճինըրին ըսի, թէ այս փիանիսթը չեքսլովաք է – կ'ուզէի խաբել զինք – եւ հաւատաց, որովհետեւ մեղեդին, երաժշտութիւնը գլխուդ մէջ է, երբ ասիկա առանց տատամտումի կը փոխադրես մատներուդ, կեդրոնացումով ... ամէն անգամ որ փիանոյի մը հանդիպիմ, կը նստիմ եւ ... պատկերացուր եթէ փիանօ

ունենայի, ի՞նչ պիտի ընէի ...

Տ. Երկու հնդիկ երաժիշտներու հետ՝ Պանտիթ Շիվ Բումար Շարմա եւ Պաւանի Շանքարի հետ նուագեր էք:

Ճ. Գ. Պանտիթ ըսել է ... ուսթագ, վարպետ, Շիվ Բումար Շարման ինք մայէսթրօն էր, Գահիրէի մէջ նուագահանդէս մը տուած էինք հնդկական կեդրոնին մէջ, որմէ ետք կեդրոնին տնօրէնը ինծի հարցուց՝ «Բայց ո՞վ էք դուք», այնքան զարմացած էր. ինձմէ իմ CD-ներս ուզեց. մեծ ծրագիր մը կար՝ dialing with civilizations, այս մարդը Բաւի Շանքարի սանթուր նուագողն է, շատ նշանաւոր է: Հետեգիպտացի երաժիշտներ ալ կային, որոնց համար այս ամբողջը աշխատանք էր, մինչ ինծի համար ասիկա բազմաթիւ տարիներու պրպտումի արդիւնք էր, ըլլալու համար երաժշտութիւնը ինք... Գահիրէ՝ բուրգերուն քով եւ Ադէքսանդրիա նուագահանդէսներ ունեցանք, որմէ ետք զիրենք նաւապոյտի մը տարին, ուր, պարուհիի մը հետ նուագող թմբկահարը նուագահանդէսին իրենց հետ նուագող նոյն անձը եղեր է, բան մը, որ շատ խորթ էր Շիվ Բումար Շարմայի համար, որուն փրքաշընիսթը յետոյ հարցուց՝ «ի՞նչ է այս մարդուն պատմութիւնը, ինչո՞ւ հոս կը նուագէ»: Ըսի «Գիտե՛ս, հոս ապրելու, կեանքը վաստկելու հարց ունի ամէն մարդ». բայց ինք չէր հասկնար. որովհետեւ պէտք է իսկական գործ ունենալ, ոչ թէ ճաշարաններու մէջ նուագել կամ թապլա զարնել ... նոյն այդ մարդը ըսաւ, որ իր յաջորդ գործը John McLaughlin-ի հետ է. մեծ բան է, գիտե՛ս ... Պէտք էր ուրիշ երկիր երթայի:

Տ. Կրնայիք երթալ, երբ երիտասարդ էիք, չէ՞:

Ճ. Գ. Ամէն մարդ նոյն պատմութիւնը չունի, կրնայ նոյն տեղը ըլլալ, բայց նոյն պատմութիւնը չունենալ:

Տ. Ձեր հարցազրոյցներէն մէկուն մէջ կ'ըսէք՝ «Հայկականութիւնը ներկայ է իմ երաժշտութեանս մէջ». հարցումս հետեւեալն է՝ այդ հայկականութիւնը ի՞նչ ձեւով

ներկայ է ձեր երաժշտութեան մէջ: Ինչն է որ ԿԱՅ որպէս հայկականութիւն:

Ճ. Գ. Մթնոլորտը, զգացումները. քիչ մը հայկական երաժշտութիւն լսած եմ. օրինակ ես Հնդկաստան չեմ գացած, բայց իմ չորրորդ CD-ս լսողը չի հաւատար, որ բնաւ Հնդկաստան չեմ գացած. եթէ զգացումդ զօրաւոր է, կրնաս ճամբորդել միւզիքով:

Տ. Ձեր զրոյցներէն մէկուն մէջ կ'ըսէք, թէ ձեր նպատակը մշակոյթներու միջեւ ճամբորդելն է:

Ճ. Գ. Նպատակ չէ՛. միւզիքը լեզու մըն է, հնդիկները կ'ըսեն՝ Hindi classical music. լեզու է. բայց ես այդ լեզուն փոխ չեմ առած:

Տ. Ուրեմն պարզապէս հայ ըլլալով է որ կը բացատրուի այդ հայկականութիւնը:

Ճ. Գ. Ես հայկական երաժշտութիւն քիչ լսած եմ ...

Տ. Այդ չէր հարցումս: Կը կարծեմ որ երաժշտութեան «հայկականութիւնը» ներքին կրակն է, passion-ը որ կայ, հրայրքը, որովհետեւ հայերը շատ հրայրքոտ ժողովուրդ են եւ կեանքի ա՛յդ եռանդն է, որ զիրենք պահած է, մինչ ուրիշներ վաղուց չկան ...

Ճ. Գ. Իմս հնդկականի, եգիպտականի, ճազի խառնուրդ բան մըն է. եւ անշուշտ անհատական ոճ է. որովհետեւ երաժշտութիւն ուսանած չեմ. ինչ որ կը նուագեմ, ներսէս կու գայ, սիրտէս. երբ բանէ մը շատ «խմես», ատիկա վերջաւորութեան պիտի ազդէ վրայդ: Ես կ'ուզէի երաժշտութիւն ուսանիլ, բայց մայրս չհամաձայնեցաւ: Բայց չեմ զղջար, որովհետեւ եթէ ուսանէի, ուրիշ ձեւ պիտի առնէր իմ երաժշտութիւնս: Նաեւ կայ այն, որ ես մինչեւ այսօր ալ փնտռողի մէջ եմ, միշտ նորութիւն կ'ուզեմ գտնել, որովհետեւ կեանքէն է որ ամէն բան կը սորվիմ: Հոլանտա կամ Շուէտ, չեմ յիշեր, նոր մէթօտով դպրոց մը կայ, որ կը կոչուի free school, ուր կը սորվին իրենց ներքինը, ամենէն խորունկը արտայայտել:

Տ. Դուք այլ երաժիշտներու հետ աշխատած էք, մինչ հայերը կը սիրեն առանձին երեւիլ, ինչպէ՛ս պատահեր է, որ այդպէս դիւրութեամբ կրնաք աշխատիլ ուրիշներու հետ:

Ճ. Գ. Շատեր, երբ կը լսեն հնդիկներուն հետ ըրած երաժշտութիւնս, կ'ըսեն՝ «Դուն անպայման Հնդկաստան գացած ես», թէեւ ինծի համար շատ բնական էր ա՛յդ երանգը իմ երաժշտութեանս:

Տ. Ինչ են ձեր ծրագիրները, նոր բանի մը վրայ կ'աշխատի՞ք:

Ճ.Գ. Եգիպտոս շատ դժուար է երաժշտութիւն ընել, որովհետեւ ... գիտե՛ս. Հայաստան աւելի լաւ է այդ իմաստով:

Տ. Ինչ անուն կու տաք ձեր երաժշտութեան ժանրին:

ՃԳ – contemporary Egyptian-armenian.

Տ. Կրկին հայկական կ'ըսէք. ինչո՞ւ:

Ճ.Գ. Այո՛, թէեւ ես նեղուած եմ հայերէն, բայց գիտեմ որ հայութիւնը կա՛յ իմ երաժշտութեանս մէջ:

Տ. Շնորհակալութիւն Ձեզի այս հաճելի եւ հետաքրքրական զրոյցին համար:

Տ.

Մեր կորուստները

ՏԻԱՐ ՎԱՀԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆԻ ՇԻՋՈՒՄԸ

Անցնող տարուան Նոյեմբեր 19-ին եգիպտահայ գաղութը կորսնցուց հանրաժանօթ եւ հմուտ գործարար, Աղեքսանդրիոյ ազգային հասարակական կեանքին մէջ նուիրեալ եւ առաջատար ղեկավար մը՝ տիար Վահան Ալեքսանեանը:

Վահան Ալեքսանեան ծնած է 1931 թուականին, Աղեքսանդրիոյ մէջ. իր նախնական կրթութիւնը ստացած է Աղեքսանդրիոյ Հայկազնեան կրթարանէն ներս, իսկ երկրորդականը՝ Վիքթորիա գոլէճի մէջ, զոր աւարտած է 1948-ին:

1949-ին կը մեկնի Անգլիա, Նաթինկիըմ համալսարանէն ներս հիւսուածեղէնի մէջ մասնագիտանալու համար, որմէ ետք՝ 1952-ին կը վերադառնայ եւ կը սկսի աշխատիլ հորենական հաստատութեան մէջ:

Հանգուցեալը եղած է ՀԲԸՄ-ի Աղեքսանդրիոյ մասնաճիւղին ատենապետը, ապա՝ նոյնին պատուոյ ատենապետը, ան նոյնպէս եղած է ՀԲԸՄ-ի Եգիպտոսի Շրջանակայինին Յանձնաժողովի անդամ:

Բաց աստի ան ատենապետած է Աղեքսանդրիոյ Տիգրան Երկաթ Մշակութային Միութեան վարչութիւնը, ապա ընտրուած է անոր պատուոյ ատենապետ:

Պատուոյ ատենապետ եղած է նաեւ Աղեքսանդրիոյ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐ մարզարանին:

Աղեքսանդրիոյ Ազգային Առաջնորդարանի ծիրէն ներս անդամակցած է Աղեքսանդրիոյ Թեմական եւ Քաղաքական Ժողովներուն եւ երկու անգամ ընտրուած է Քաղաքական Ժողովի ատենապետ:

Անկախաբար այս բոլորէն հանգուցեալը Աւստրիոյ պետութեան Աղեքսանդրիոյ գնահատուած Պատուակալ Հիւպատոսը եղած է 1979-ին, ապա Աւստրիոյ Ընդհանուր Պատուակալ Հիւպատոսը, 1988-ին:

Իր անձնուէր աշխատանքին համար ստացած է հետեւեալ շքանշանները՝ **Decoration of Honour in gold for Services to the Republic of Austria** (1993), իսկ **Greek Decoration "Apostle Saint Mark's Cross"**, երկու անգամ:

Սոյն տուեալները ցոյց կու տան այն իսկայ եւ անփոխարինելի կորուստը, զոր ունեցան հանգուցեալին ընտանիքն ու աղեքսանդրահայ համայնքը:

Իր մահուան առթիւ հայկական կազմակերպութիւններէ ստացուած են ցաւակցագրեր ՀԲԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան նախագահէն, ՀԲԸՄ-ի Եգիպտոսի Շրջանակային Յանձնաժողովէն, Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Եգիպտոսի մարմինէն, Տիգրան Երկաթ Մշակութային Միութեան, ՀԲԸՄ-ի Աղեքսանդրիոյ մասնաճիւղէն, ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐի Աղեքսանդրիոյ մասնաճիւղէն:

Իսկ օտար շրջանակներէ ցաւակցագրեր ստացուած են Աւստրիոյ Արտաքին Գործոց նախարարութենէն եւ Աղեքսանդրիոյ կառավարիչէն:

Այս տխուր առիթով «Տեղեկատու»ն եւս իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի հարազատներուն եւ բարեկամներուն:

Decoration of Honour in gold for Services to the Republic of Austria

Մեր կորուստները

ՏԻԳՐԱՆ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

19 Յունուար 2019-ին, երկարատեւ հիւանդութենէ ետք իր մահկանացուն կնքեց «Տեղեկատու»ի նախկին խմբագիրներէն, բանասէր, մատենագէտ եւ մանկավարժ Տիգրան Գեորգեան, Գահիրէի մէջ:

Տիգրան Գեորգեան ծնած է 1936-ին, Գահիրէ: Նախակրթութիւնը ստացած է Գալուստեան Ազգային Վարժարանէն ներս: 1951 թուականին կը դառնայ առաջին աշակերտներէն մէկը վերաբացուած Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանին, որպէս ուսուցիչ ունենալով հմուտ հայագէտներ, ինչպէս Հայր Մեսրոպ Ճանաշեան եւ Հայր Եղիա Փէչիկեան:

1955-ին, կը վերադառնայ Գահիրէ, ուր ինքնաշխատութեամբ կը շարունակէ հմտանալ բանասիրութեան մէջ, վայելելով անուանի բանասէր-պատմաբան Արշակ Ալպոյաճեանի օժանդակութիւնը:

Կարճ շրջան մը «Արեւ»ի որպէս օգնական խմբագիր աշխատելէ ետք, ամբողջ 18 տարիներ հայագիտական նիւթեր կը դասաւանդէ Գալուստեան Ազգային Վարժարանէն ներս, որմէ ետք, նոյն պաշտօնով կը փոխադրուի Հելիոպոլսոյ Նուպարեան Ազգային Վարժարանը:

1981-ի Մայիսէն մինչեւ Դեկտեմբեր եղած է ՀԲԸՄիութեան «Տեղեկատու» եռամսեային խմբագիրը, իսկ նոր շրջանին՝ 1999-2002 թուականներուն, թիւ 10-23: Ապա շարունակած է իր ներդրումը ունենալ, որպէս մնայուն աշխատակից:

Եղած է անդամ Եգիպտահայ Ուսումնական Խորհուրդին եւ ՀԲԸՄիութեան Յովակիմեան Սանուց Յանձնախումբին:

Մնայուն աշխատակիցն էր «Արեւ» օրաթերթին, ինչպէս եւ Գահիրէի «Զահակիր»ին, Աղեքսանդրիոյ «Արաքս» շաբաթաթերթին, Վենետիկի «Բազմավէպ»ին եւ «Մխիթարեան Ընտանիք»ին, Լոս Անճելըսի «Հայ Արուեստ»ին, Գահիրէի «Յուսաբեր» օրաթերթին եւ «Գրոհ» մարզա-

կան ամսաթերթին:

Խմբագրած եւ հրատարակած է Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի «Ուղի» եւ Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի «Արեգ» հանդէսները:

Յաճախ հանդէս եկած է դասախօսութիւններով, որոնք յետոյ լոյս տեսած են «Արեւ» օրաթերթին մէջ:

1968 թուականին «Արեւ» օրաթերթին մէջ լոյս տեսած է Տիգրան Գեորգեանի «Հայ մամուլը Գահիրէի մէջ» մատենագիտական աշխատանքը, Գահիրէի հիմնադրութեան հազարամեակին առիթով, իսկ 1970-ին՝ «Ժամանակագրութիւն Եգիպտոսի հայ լրագրութեան 1865-1966» աշխատութիւնը:

1994 թուականին հայ մամուլի 200-ամեակին առիթով կազմուած «Հայ Պարբերական Մամուլի 200-ամեակը նախաձեռնող յանձնախումբ»ին կը մասնակցէին ՀԲԸՄ-ի Եգիպտոսի Շրջանակային Յանձնաժողովը, Հայ Ազգային Հիմնադրամը, Յուսաբեր Մշակութային Ընկերակցութիւնը, Հայկական Ընթերցասրահը եւ Հայ Մշակոյթի Բարեկամներու Մարմինը. այս յանձնախումբին միացաւ նաեւ տիար Տիգրան Գեորգեան անկախ մասնագէտի հանգամանքով եւ կարելորդեր խաղաց ցուցահանդէսին կազմակերպութեան մէջ:

Այս առիթով հարկ է նշել, որ Տիգրան Գեորգեան իր գրադարանը, աւելի քան հինգ հազար գիրքերով, որոնց մեծամասնութիւնը բանասիրական եւ մատենագիտական աշխատութիւններ են, նուիրաբերած է Գահիրէի ՀԲԸՄ-ին, ուր առանձին բաժնի մը մէջ կը պահուին անոնք:

Հրատարակած է հետեւեալ գիրքերը.

1. Տիգրան Գեորգեան, Հ.Բ.Ը.Մ. Պատմական ակնարկ իր ադամանդեայ յոբելեանին առիթով, Գահիրէ, Հրատարակու-

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏՆ ՈՒ ՄՇԱԿՈՅԹԸ

16-18-րդ դարերու Եւրոպայի հայկական գաղութները կարելոր դեր խաղացած են վաճառականութեան մէջ. այս շրջանին է որ սկսած են կազմաւորուիլ արեւելեան Եւրոպայի հայկական գաղութները: Հայերը իրենց վաճառականութեան հետ տարած են նաեւ իրենց արուեստէն եւ մշակոյթէն նմոյշներ, որոնք մինչեւ օրս անծանօթ կը մնան:

16 Նոյեմբերէն մինչեւ 18 Դեկտեմբեր 2018 տեւած է Գալիֆորնիոյ Լոս Անճելըսի UCLA համալսարանին ցուցահանդէսը, որ նուիրուած է յիշեալ շրջանի հայկական արուեստին եւ մշակոյթին:

թին Հ.Բ.Ը.Մ.ի Եգիպտոսի Շրջանակին, 1981:

2. Միքայէլ Նաթանեան, Արմենական կուսակցութիւնը. ծագումէն սկսեալ մինչեւ Սահմանադրական Ռամկավար Կուսակցութեան կազմութիւնը, խմբագրութիւն եւ ներածութիւն Տիգրան Գէորգեանի, Գահիրէ, Հայ Ազգային Հիմնադրամ, 1990:

3. Տիգրան Գէորգեան, Յակոբ Ս. Անասեան, «Հայկական հարց»-ը եւ հայկական կոտորածները. համապարփակ մատենագիտութեան փորձ, Գահիրէ, Հրատարակութիւն Հ. Բ. Ը. Միութեան Ալէք Մանու-

կեան Մշակութային Հիմնադրամի, 1995:

4. Տիգրան Գէորգեան, Եգիպտոսի հայ կաթողիկէ համայնքը. անցեալը եւ ներկան իր բոլոր կառոյցներով եւ կարկառուն դէմքերով, Գահիրէ, Հ.Բ.Ը.Մ.-Գահիրէ Սաթենիկ Ճ. Չագրը Հիմնադրամի Հրատարակութիւն, 2001:

5. Կրօնքի եւ եկեղեցիի մասին ամփոփ գիտելիքներ հարցում-պատասխանով, խմբագրութեան եւ հրատարակութեան խորհրդատու՝ Տիգրան Գէորգեան, Գահիրէ, Սաթենիկ Չագրը Հիմնադրամ, 2003:

«ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿՈՒԹԻՒՆ»

1968-ին առաջին ցուցահանդեսն էր, այսօր՝ յիսուն տարի ետք 28-րդ ցուցահանդեսը, որ տեղի ունեցավ 1 Դեկտեմբեր 2018-ին, ՀԲԸՄիության Ս. Չազրը սրահին ներս:

Վահէ վարժապետեան շատ ծանօթ անուն է Գահիրէի գաղութին համար: Մասնագիտութեամբ՝ նկարիչ, արհեստով՝ լուսանկարիչ, իր նկարչական ուսումը ստացած է Աշոտ Զօրեանի արուեստանոցէն ներս, 1964-1966 տարիներուն, որմէ ետք հինգ տարի հետեւած է Լէօնարտօ Տա Վինչի իտալական ակադեմիայի դասընթացքներուն եւ շրջանաւարտ ըլլալէ ետք, տարի մը արուեստի հետեւած է Հռոմի մէջ:

Փոքր եւ միջակ չափի երեսուն նկարները կը հաստատեն ո՛չ միայն իր ակադեմական ուսումը, այլ նաեւ արուեստագէտի խառնուածքը, որ ի յայտ կու գայ համարձակ վրձնահարուածներուն եւ գոյներու արկածախնդրական օգտագործումին մէջ:

Ի տարբերութիւն այլ ցուցահանդեսներու, նկարները բեւեռուած են մէկ առանցքի շուրջ, որուն անունով ալ կոչուած է ցուցահանդեսը՝ «Նուպիական տպաւորութիւններ»:

Նուպիան վերին Եգիպտոսի մէջ գտնուող շրջան մըն է, նշանաւոր իր ուրոյն բնութեամբ եւ գոյներով, որոնք Վահէ Վարժապետեանի այս վերջին ցուցահանդեսին ներշնչանքը հանդիսացած են:

«Ուղղակի բնութենէն ըրած եմ այս նկարները» կ'ըսէ Վարժապետեան, որ կարճ շրջան մը Նուպիա մնացեր է այս նպատակով:

Անհատական իր ոճը կը միախառնէ ոճաւոր իրապաշտութիւնն ու տպաւորապաշտութիւնը, իսկ վրձնի բանաստեղծական հարուածները կը խորհրդանշեն գոյութեան եւ բնութեան միացումը:

Վահէ Վարժապետեան մէկն է եգիպտահայ այն արուեստագէտներէն, որոնք հերթական ցուցահանդեսներ կու տան, արտայայտելով նկարչութեան հանդէպ իրենց սէրն ու նոր ձեւերու անվերջ փնտռուիքը:

ԳԵՐԱԶԱՆՑԻԿՆԵՐՈՒ ՊԱՐԳԵԻԱՏՐՈՒՄ

Ուրբաթ, 7 Ղեկտեմբեր 2018-ին, Գահիրեի ՀՐԸՄ-ՆՈՒՊԱՐ ակումբին մէջ Գահիրեի ՀՐԸՄ-ը կազմակերպեց իր ասանդական տարեկան մրցանակաբաշխութեան հանդիսութիւնը, ի պատիւ Գահիրեի եւ Աղեքսանդրիոյ հայ համայնքներուն այն ուսանողներուն, որոնք պատուաբեր արդիւնքներով ասարտած են 2017-2018-ի ուսումնական տարեշրջանը: Սոյն մրցանակաբաշխութիւնը, որ տեղի կ'ունենայ 2001 թուականէն ի վեր շնորհիւ Գահիրեի ՀՐԸՄ-ի Սաթենիկ Չագըր հիմնադրամին, քաջալերանքի եւ գնահատանքի արտայայտութիւն մըն է, որ կը խթանէ մեր ուսանողները բարձր արդիւնքներ ձեռք բերելու համար:

Այս տարի պարգեւատրուեցան 18 ուսանողներ, 14-ը Գահիրէէն եւ 4-ը՝ Աղեքսանդրիայէն:

Գահիրեի Պատրաստական բաժնէն պարգեւատրուեցան ինը շրջանաւարտներ.

Կլորիա Սկրտիչեան	98.75 %
Լարա Չամբրէթեան	97.58 %
Արեգ Սիմոնեան	97.23 %
Ճոն Գոլոյեան	75.00 %
Լորի Չիլինկիրեան	96.96 %
Կարօ Սարգիսեան	96.87 %
Գարին Տրդատեան	96.25 %
Ռիթա Գրիգորեան	95.08 %
Բիւր Ջէրտէլեան	93.57 %

Աղեքսանդրիոյ նոյն բաժնէն՝
Պերճ Թօփալեան 98.00 %

Գահիրեի Երկրորդական բաժնէն պարգեւատրուեցան երկու շրջանաւարտներ.

Մեսրոպ Ղազէլեան 97.00 %
Ալէն Գոլոյեան 93.00 %

Իսկ Աղեքսանդրիայէն՝ երեք աշակերտներ.

Մելանի Թօփալեան 97.50%
Ճուլիա Թօսունեան 97.00%
Սեւան Մարտիկեան 92.00%

Գալով համալսարանաւարտներուն, Գահիրէէն «Գերագանց» արդիւնքով շրջանաւարտ եղան.

Ասիէ Ճիզմէճեան
(Կիրառական գիտութիւն)

Յակոբ Ասլանեան
(Ճարտարագիտութեան պաքալօրիոս)

Ղարձեալ Գահիրէէն «Շատ Լաւ» արդիւնքով շրջանաւարտ եղաւ

Սանտրա Ֆահմի (Ալսոն, Գովազդ)

Պարգեւները շրջանաւարտներուն յանձնուեցան Գահիրեի ՀՐԸՄ-ի վարչութեան անդամներուն կողմէ:

Նախ քան պարգեւներու տուչութիւնը,

ԿԱՂԱՆԴԻ ՊԱԶԱՐԸ ԿՈԿԱՆԵԱՆԷՆ ՆԵՐՍ

Կիրակի, 2 Դեկտեմբերին տեղի ունեցավ Կոկանեան Սրահի աւանդական պազարը, անսպասելի բազմութեան մը ներկայութեամբ: Պազարի բացումէն անմիջապէս ետք ներկաները սպառեցին վաճառքի դրուած բազմատեսակ ուտեստները, ապա հաւաքուեցան պարտէզի սեղաններուն շուրջ, վայելելու համար օրուան ճաշը:

Այս պազարներու «թագուհին» միշտ մանթին կ'ըլլայ, որ օրուան ճաշն էր Կոկանեան Սրահին: Մանթին աշխատանքն էր տիկիններուն, որոնք քանի մը օր առաջ հաւաքուած, պատրաստած էին մանթին եւ այլ տեսակի խմորեղէններ եւ թխուածքներ: Այս հաւաքներն ալ աւանդական դարձած են, շատերու համար արդէն տասնամեակներու պատմութեամբ եւ բազմաթիւ քաղցր յուշերով: Հաճելի է տեսնել, որ երէցներու կողքին երիտասարդ տիկիններ եւս կը մասնակցին ուտեստներու պատրաստութեան, հեզասահ սերնդափոխութիւն մը ապահովելով ակումբներուն համար, որովհետեւ նման

ձեռնարկներով է, որ կը շարունակենք յիշել եւ պատրաստել թփիկը, մանթին, պէտրէկները եւ մնացեալ մեր աւանդական կերակրատեսակները:

Պէտք է անպայման նշել նաեւ սեղաններուն հաճելի եւ գեղեցիկ յարդարանքը, որ օրուան փայլող արեւին տակ – հակառակ Դեկտեմբեր ըլլալուն – գեղեցկացուցեր էր պարտէզը եւ բարձր տրամադրութեամբ համակեր բոլոր ներկաները:

Բոլոր տիկիններուն ձեռքերը դալար մնան եւ հոգիները՝ ուրախ. անոնք է, որ կ'ապահովեն առոյգ գնացքը մեր ակումբներուն եւ պահպանումը մեր աւանդութիւններուն:

Գահիրէ ՀԲԸՄ-ի վարչութեան ատենապետ՝ տոքթ. Վիգէն Ճիգմէճեան շնորհաւորական եւ խրախուսական խօսքեր ուղղեց շրջանաւարտներուն, մաղթելով որ իրենց կեանքին մէջ եւս միշտ պատուաբեր յաջողութիւններ արձանագրեն: Ան ներկայացուց ՀԲԸՄ-ի ուսանողական փորձառութեան ծրագիրը. ապա ցուցադրուեցաւ կարճ տեսերիզ մը, Հայաստանի մէջ 2017-ին սոյն ծրագրին մասնակցողներուն մասին:

Գնահատանքի վկայագրերուն առընթեր

բոլոր պարգեւատրուողները ստացան նաեւ նիւթական պարգեւներ համապատասխան իրենց վկայականներուն: Այսպէս՝ պատրաստականի շրջանաւարտը՝ 500 ԵՌ, Երկրորդականի շրջանաւարտը՝ 1000 ԵՌ: Նիւթական պարգեւներ ստացան նաեւ բոլոր անոնք, որոնց միջինը 90% էն աւելի էր: Շատ լաւ յիշատակութեամբ համալսարանաւարտը ստացաւ 1500 ԵՌ, իսկ գերազանցը՝ 2000 ԵՌ:

Թարգմ. Անայիս Ճիգմէճեան

«ԹԷՔԷՄԱՆ» ՍՐԱՀԻ ԵՒ «ՀԱՅ ՏԱՆԻՔ»Ի ԲԱՑՈՒՄ

Հինգշաբթի, 8 Նոյեմբերի երեկոյեան տեղի ունեցաւ Կոկանեան Սրահի նորոգուած եւ յաւելուած բաժիններուն բացումը, հաճելի եւ ճոխ մթնոլորտի մը մէջ:

Կոկանեանի փոքրիկ պարտէզը ողողուած էր լոյսերով, իսկ մարգագետինը ամբողջովին փոխուած, հոն դրուած հանգստաւէտ բազկաթոռներով:

Կոկանեան Սրահի ատենապետ տորթ. Գէորգ Երզնկացեան բացումը կատարեց երեկոյին, շեշտը դնելով այս գողտրիկ ակումբին ապահով, հաճելի եւ հայադրոշմ մթնոլորտին վրայ, ապա հրաւիրեց աշխատանքը գործնականապէս ծրագրած եւ իրագործած տիկին Սաթօ Աբգարեանը եւ անոր յանձնեց շնորհակալութեան յուշանուէր մը:

Տիկին Սաթօն իր խոսքին մէջ, շնորհակալութեան կողքին դրուատեց այն միասնական ոգին, որ կը տիրէ Սրահէն ներս եւ որ կարողութիւն կու տայ մեծ գործեր կատարելու:

Ապա Առաջնորդ Սրբազան հայրը հրաւիրուեցաւ բացումը կատարելու նորոգուած եւ նոր անուն ստացած Թէքէեան սրահին եւ ամբողջովին նոր Հայ Տանիքին:

Ներկաները երկար ատեն յամեցան ակումբէն ներս, վայելելով Ռուբէն Սաստի գեղեցիկ ծայնն ու օրուան ճոխ հիւրասիրութիւնը:

Շնորհաւորութիւններ Կոկանեանի նոր բաժիններուն համար: Բոլոր վարչականներուն եւ աշխատանքին մասնակցողներուն վարձքը կատար:

ԿԱՂԱՆԴԻ ՊԱԶԱՐ ԳԱՀԻՐԷԻ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ ՄԷՋ

Անուշիկ զարդարուած տօնածառ մը՝ հպարտօրէն կանգնած սրահին ճախ կողմը, քով-քովի շարուած կլոր սեղաններ՝ բեռնաւորուած հայկական երջիկով, ապուխտով ու թփիկով, անդին մի քանի տասնեակ չէօրէկներ, կողքին քուպէպա, լահմաճուն, տերեւի եւ կաղամբի խճողակներ, ճիշդ կեդրոնը ճաշակաւոր կաղանդի զարդարանքներ, ծածկոցներ, պնակներ ու մոմեր, դէպի աջ՝ իր պատուական տեղը գրաւած եւ ակումբին տիկիններուն կողմէ շինուած մանթըն, իսկ անոր քով, նոյնպէս տիկիններուն կողմէ պատրաստուած խմորեղէնն ու անուշեղէնը, նաեւ արմաւի անուշը: Այսպէս էր Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ սրահին տեսքը Ուրբաթ, 21 Դեկտեմբեր 2018-ի առաւօտեան, Կաղանդի Պազարին օրը:

Տիկնանց յանձնախումբի անդամուհիները վերջին ակնարկներ կը նետէին սեղաններուն վրայ, վստահ ըլլալու համար, թէ ամէն ինչ կարգին է, մինչ ներկաներուն անհամբեր բազմութիւնը, կանգնած մուտքը արգիլող ժապաւէնին ետին, օրուան նախագահուհի տիկին Գոհար (Գօգօ) Առաքելեանի շուրջ, կը սպասէր անոր մկրատի հպումով բացումը կատարելուն:

Ժրաջան վարչականուհի տիկ. Նայիրի Սիմոնեան բոլորին Նոր Տարին եւ Ս. Ծնունդը շնորհաւորեց, ապա խօսքը ուղղեց տիկին Գօգոյին եւ յայտնեց, թէ իր աւելի քան 40 տարիներու սիրայօժար ու անսակարկ աշխատանքը ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԷՆ ներս, գործնական օրինակ եղած է յաջորդ սերունդներուն, թէ ինչ կը նշանակէ ակումբին հանդէպ ոչ միայն սեր, այլ նաեւ նուիրում ունենալը:

Որպէս երախտագիտութիւն, ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ վարչութեան ու տիկնանց յանձնախումբին կողմէ պատրաստուած պատուոյ յիշատակութեան ապակիէ յուշանուէր մը յանձնուեցաւ տիկին Առաքելեանի, իսկ պարմանուհի մը գեղեցիկ

ծաղկեփունջ մը նուիրեց բոլորին կողմէ սիրուած եւ յարգուած Գօգոյին:

Պազարը հազիւ թէ բացուած յայտարարուեցաւ, ներկաները խուժեցին դէպի սեղանները, որոնց ետին կանգնած տիկիններն ու օրիօրդները հազիւ կը կարողանային գնուած ապրանքները տեղաւորել տոպրակներու մէջ: Մէկ ժամուան ընթացքին սեղանները արդէն իսկ մերկացած էին:

Պարտէզը, տաքուկ արեւին տակ, սկսաւ ճաշի սպասարկութիւնը. աւելի քան 220 ներկաներ հեզասահ կերպով ճաշեցին Օր. Արփի Ճանիկեանին երգեհոնի վրայ հնչեցուցած կաղանդի եւ Ծնունդի մեղեդիներուն ընկերակցութեամբ:

Ժամը 4-ի մօտ, փոքրիկներն ու պատանիները հրաւիրուեցան Արփիին քով եւ միասնաբար տօնական երգեր երգեցին: Շուտով վրայ հասաւ Կաղանդ Պապան, որուն մուտքը աւելի եւս քաջալերեց փոքրիկները, որոնցմէ շատեր արտասանութիւններ ալ ըրին: Փոքրիկներուն չափ ուրախ էին նաեւանոնց ծնողներն ու մեծ ծնողները: Օդը խիստ նպաստաւոր ըլլալուն, մինչեւ ուշ երեկոյ ներկաները բացօթեայ վայելեցին 2018-ի վերջին պազարը:

Վարձքը կատար ակումբին տիկնանց յանձնախումբի աշխոյժ անդամուհիներուն եւ իրենց կողքին օգնական տիկիններուն, որոնց միասնական աշխատանքին շնորհիւ, ամէն տօնական առիթի յաջող պազարներ կը կազմակերպուին:

Սօփ Ներսիսեան-Յակոբեան

Պատմական

ՄԵՐ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ

1911 թուականին, երբ Միութիւնս կը թեւակոխէր իր հիմնադրութեան հինգերորդ տարին, արդէն սկսած էր մտածել նաեւ հոգեկան սնունդի մասին, որովհետեւ եթէ մնացեալ ազգերուն համար ճիշդ է Աւետարանին խօսքը՝ «Մարդ ոչ միայն հացի կեսցէ, այլ եւ բանի», մեզի, հայերուս համար ատիկա վերապրումի նշանաբանը եղած է վաղուց:

Գիրին եւ մշակոյթի դերին մասին ՀԲԸՄ-ի հիմնադիրներուն ունեցած խորունկ գիտակցութեան շնորհիւ, հակառակ բազմաթիւ տնտեսական դժուարութիւններուն, հիմը կը դրուի Կեդրոնական Գրադարանի մը, որուն որպէս գրադարանավար-ատենապետ պաշտօնական նամակով մը կը հրաւիրուի Շերիտօնեան Պէյը, Պողոս Նուպար Փաշայի իսկ փափաքով: Այդ նամակին մէջ կ'ըսուի նաեւ, թէ «կրկին հատորները պիտի յատկացուին բնագաւառի կրթական հաստատութեանց՝ Ժողովիս որոշումով»:

Կեդրոնական Գրադարանին գաղափարը տարածելու համար, Միութիւնը կը հրատարակէ շրջաբերական մը 10 Մայիս 2011 թուականով, ուր ըսուած է.

«Հայկական Ընդհ. Միութեան բազմադիմի նպատակին մէջ գլխաւոր տեղ մը կը գրաւէ միտքի մշակութեան բաժինը: Այս ընկերութիւնը իր հմնարկութենէն ի վեր այդ ուղղութեամբ աշխատեցաւ, եւ ինչպէս արդէն իր վերջին տեղեկագրէն կ'երեւայ՝ այժմ իր գլխաւոր ուշադրութիւն դարձուցած է կրթական գործին»: «Բայց այդ գործունէութեան մէջ պակաս մը կար, զոր Կեդր. Վարչ. Ժողովը վերջերս փափաքեցաւ լրացնել՝ հիմնելով իր Կեդրոնատեղոյն մէջ «Կեդրոնական Գրադարան» մը»:

Այս կոչ-շրջաբերականը անպատասխան չէ մնացած անշուշտ, ինչպէս կ'երեւի ստացուած նամակներէն, որոնցմէ առաջինը կու գայ Մաղաքիա Արք. Օրմանեանէն.

«Ի պատասխանի Մայիս 10 թուակիր

շրջաբերականին զոր ինձ ալ յղել հաճեր էիք, կը փութամ իմ հեղինակութիւններէս տրամադրելի գտնուածներէն մի մի օրինակ յատկացնել նորահաստատ մատենադարանիդ» եւ կ'ուղարկէ 19 անուն գիրք, որոնցմէ քանի՞ն կը հասնի, յստակ չէ, որովհետեւ նամակին այդ բաժինը ունի կարմիրով եւ կապոյտով ընդգծուած անուններ, որոնք սակայն ոչինչ կ'ըսեն:

26 Դեկտեմբեր 1911 թուականին Լ. Օտապաշեան, գերաշնորհ Մուշեղ Սրբազանի յանձնարարութեամբ «Ամերիկահայ Տարեցոյց»ներէն կ'ուղարկէ, ուր յատկապէս հոստատու ծրարներով, ինչպէս նաեւ երկու օրինակ Վիքթոր Հիլկոյի «Իննսուներեքը» գիրքէն, Հայկ. Միութեան Մատենադարանին համար:

ՀԲԸՄ-ի Քէմպրիճի մասնհիւղէն գնահատանքի գիր մը կը հասնի Յուլիս 20, 1911-ին, ուր կը կարդանք.

«... որուն համար (գրադարանին) մեր Քէմպրիճի մասնահիւղը իր խնդակցութիւնը յայտնելով իր փանաքի դրամական կարողութեամբ օժանդակութիւնը կ'ընէ երկու անգլիական ոսկիով, որը գանձելի է Brown Brothers-էն ներփակ չէքով մը, թիւ 457»:

Շրջաբերականին մէջ յիշուած կէտը, որ կ'ըսէր «կրկին հատորները պիտի յատկացուին բնագաւառի կրթական հաստա-

տութեանց՝ ժողովիս որոշումով» իր արձագանգը կը գտնէ նոյնիսկ հեռաւոր Տիգրանակերտի (Տիարպէթի) մէջ, ուրկէ 26 Հոկտեմբեր 1911-ին նամակ մը կը հասնի, գիրքերու խնդրանքով:

Նամակներ ստացուած են նաեւ հեռաւոր Չմշկածագէն.

«Հալածանքի եւ տառապանքի օրերուն թողած տխուր ազդեցութենէն բնականաբար Չմշկածաքն ալ չըպիտի կրնար զերծ մնալ, քանի որ անիկա եւս կ'ուզէր յուսահատ գոյութեան կռիւ մղել հայրենական բոլոր ասանդութեանց եւ իրականաց տէրը մնալու: ...Բարեբախտաբար այս քանդիչ եւ կորստաբեր քաղաքականութենէ վերջ եւ հրէշային բռնակալներուն տեղ, ուրախ ենք ըսելու թէ այսօր առաջինին տեղ ազատութեան լոյսն է որ կը տարածէ իւր թելերը ...»:

Ղրկուած է նաեւ Չմշկածագի Ազգային Ուսումնասիրաց Ընկերութեան Ծրագիրը, որուն առաջին կէտը կ'ըսէ՝ «Ազգային գրադարան մը հիմնելու, լսարանի վերաբացման զարկ տալու, անխտիր կերպով ժողովուրդին մէջ ուսումնասիրութեան եռանդ ներշնչելու նպատակաւ Միութիւնս կը փափաքի գործի սկսիլ եւ յարատեւութեամբ շարունակել»:

Յաճախ սակայն Կեդրոնական Գրադարանին ղրկուած ծրարները կամ տեղ չեն հասած, կամ անոնց Գահիրէ հասնիլը նամակատան կողմէ չէ ծանուցուած ՀԲԸՄ-ի կեդրոնին, որուն արդիւնքով նամակներ հասած են դժգոհելով, որ իրենց ղրկած բազմաթիւ գիրքերը ուշադրութեան արժանացած չեն: Նման նամակ մը հասած է Կ. Պոլսէն, ներածում-արտածումի Պաղտատլեան ընկերութենէն:

Օտարալեզու գիրքերու 15 էջերէ բաղկացած ցուցակ մը կ'ըսէ, թէ այդ գիրքերը ՀԲԸՄիութեան Գրադարանին նուիրուած են Վսեմ. Տիգրան Փաշա Տ'Ապրոյի կողմէ, Մ. Անդրանիկեանի ձեռամբ:

Այս 375 անուն գիրքերէն 36-ը երկու հատորնոց են, 7-ը՝ 3 հատորնոց, 4-ը 4 հատորնոց, 4-ը 5 հատորնոց, 1-ը 6 հատորնոց, 3-ը 7 հատորնոց, 1-ը 8 հատորնոց, 1-ը 30 հատորնոց եւ 1-ը 38 հատորնոց:

Ամբողջութիւնը կ'ընէ 607 հատոր, որոնց գրեթէ կէսը անգլերէն է, միւս կէսն ալ՝ ֆրանսերէն:

Այս գիրքերը իրապէ՛ս թանկարժէք են, որովհետեւ անոնց ջախջախիչ մեծամասնութիւնը հրատարակուած է 1900-էն առաջ եւ, ըստ այդ շրջանի սովորութեան, գրեթէ բոլորին ալ կազմը շքեղ է եւ կաշեպատ: Դժբախտաբար սակայն բոլորը չեն, որ կը պահեն իրենց սկզբնական շքեղութիւնը. գիրքերն ալ, մարդոց նման կ'ազդուին իրենց «ապրած» միջավայրէն եւ այդ միջավայրին պայմաններէն: Բայց Տիգրան Փաշա Տ'Ապրոյի նուիրաբերած այս հաւաքածոն կը մնայ իսկական հարստութիւն մը ՀԲԸՄ-ի Կեդրոնական Գրադարանին համար:

1966 թուականի Սեպտեմբերին, Աղեքսանդրիայէն Ա. Յ. Կարինեան կը գրէ Կեդրոնական Յանձնաժողովին, որպէս Զ.Հ.Բ.Ը.ի դիւանապետը եւ կ'ըսէ, թէ Հէքիմեան Գրադարանի թիւով 1597 (հազար հինգ հարիւր իննսուն եւ եօթը) գիրքերը կը յանձնէ Ներսէս Պետրոսեանին, փոխան ընկալագրի:

Կը նշանակէ, թէ Աղեքսանդրիոյ Հէքիմեան գրադարանին գիրքերը եւս պատսպարուած են Միութեանս գրադարանին մէջ, որ այդ թուականներուն դադրած էր «Կեդրոնական Գրադարան» կոչուելէ, յստակ չէ թէ ինչո՛ւ:

Իսկ 1974-ի Յունիսին, Եգիպտոսի

Կեդր. Յանձնաժողովի գումարած նիստին օրակարգին վրայ եղած է «Միութեան գրասենեակը գրադարաններուն գիրքերուն օգտագործման հարց»ը, որ «Որոշումներ»ու թիւ 5-ի Գ. կէտով յանգած է եզրակացութեան մը՝ «հայ հասարակութիւնը չհետաքրքրող ֆրանսերէն բժշկական եւ այլ մասնագիտական գիրքերը նուիրել տեղւոյս Ֆրանսական Մշակութային Կեդրոնին եւ կամ Գահիրէի Պետական Մատենադարանին»:

Այս առաջարկը աւելի կանուխ՝ 1973-ի Նոյեմբերին արդէն եղած է. Միութեանս Եգիպտոսի Կեդրոնական Յանձնաժողովի այդ օրերու ատենապետ Յովհաննէս Քէհեաեանի փափաքին համաձայն, Տիգրան Պապիկեան կը զբաղի Միութեան գրադարաններու գիրքերով եւ, ինչպէս

ինք կ'ըսէ՝ «գիրքերուն տխուր ճակատագրով» եւ յետոյ կ'ընէ քանի մը առաջարկներ, որոնցմէ մէկն է «ընդհանուր զտում մը կատարել եւ անպէտ նկատուած գիրքերն ու դասագիրքերը ձեռքէ հանել որեւէ ձեւով»:

Այսօր Գահիրէի ՀԲԸՄի Կեդրոնական Գրադարանը վերակազմուելու վրայ է. բժշկական եւ մասնագիտական այլ գիրքեր արդէն դասաւորուած են սնտուկներու մէջ, ազատ տեղ բանալով մնացեալ բազմաթիւ գիրքերուն համար, որոնց մեծամասնութիւնը հայերէն է, յաճախ արժէքաւոր հատորներու մէջ ամփոփուած:

Կը մաղթենք, որ գրադարանի վերակազմութիւնը խթան մը հանդիսանայ այս գրադարանին օգտագործումին համար:

«ՈՐԲԵՐՈՒ ԿԻՐԱԿԻ»ԷՆ ՊԱՏՈՒՄ ՄԸ

Ձմրան ցուրտ օրերէն մէկը: Վարժուիին կը խօսի Բարեգործութեան վրայ, թէ ուրիշները մեզի կ'օգնեն եւ մենք ալ պէտք է ուրիշներուն օգնենք:

Փոքրիկները պատուհանէն կը նշմարեն մուրացկան մը, որ ցանկապատին քովէն կ'անցնի իր կիսամերկ տղուն ձեռքէն բռնած: Մանկապարտեզի մեծերէն քանի մը հատը հրաման կ'ուզեն այդ աղքատին մօտենալու եւ վերադարձին կը պատմեն խօսակցութիւնը, որ տեղի ունեցեր է ցանկապատին երկու կողմէն:

-Հայրի՛կ, դուն աղքատ ես:

-Այո՛, տղաներս:

-Անօթի՞ ես:

-

-Ուրիշ հագուստ չունի՞ս:

-

-Հայրի՛կ, ներս եկուր, մենք ուտելիք ալ ունինք, հագնելիք ալ:

-Հոտ մեծերու համար չէ, ձեզի պէս պզտիկներու տեղն է:

-Անանկ է նէ քու տղադ հոս թող գայ, հայրի՛կ, անիկա պզտիկ է:

Մարդը հեկեկալէն.

-Հոտ որբերուն տեղն է, իմ տղաս հայր ունի ...

«Կոչնակ», 1926

Պատմական

ՈՐԲԵՐՈՒ ԿԻՐԱԿԻ

Ժամանակին ՀԲԸՄիութիւնը Գահիրէի մէջ ունէր նուիրահաւաքի գեղեցիկ սովորութիւն մը, որուն համար օրուան պատասխանատուներն ու մանաւանդ անոնց տիկիններն ու տիկնանց յանձնախումբերը կը պատրաստուէին ամիսներ առաջ, կը ծրագրէին իրենց աշխատանքը եւ կը լծուէին հանգանակութեան այնպիսի շրջանի մը, երբ որբերը բաւական ծանր պատասխանատուութիւն դրեր էին ՀԲԸՄ-ի ուսերուն:

Այս հանգանակութիւնները «Որբերու Կիրակի» կը կոչուէին եւ սկսած էին 1922-ին:

Տասնամեակ մը ետք ձեռնարկը անուն փոխած է թէեւ եւ սկսած կոչուիլ սկիզբը «Մշակոյթի եւ Որբերու Կիրակի», ապա միայն «Մշակոյթի Կիրակի» (1932-էն սկսեալ), սակայն տալու ոգին միշտ առողջ մնացեր է եգիպտահայոց մէջ, որոնք շարունակեր են հանգանակութիւններու գեղեցիկ սովորութիւնը:

Կարծէք այդ համատարած տխրութեան եւ թշուառութեան մէջ քիչ մը գեղեցկութիւն դնելու միտումով, նուիրահաւաքին համար յատուկ գեղեցիկ տետրեր ձեւաւորուած են, որոնք կոչուած են «Ժապաւինեալ Տետր», որոնց մէջ արձանագրուած են նուիրատուներուն անունն ու մականունը եւ նշուած՝ նուիրած գումարը: Այս տետրերէն իւրաքանչիւրը տրամադրուած է Գահիրէի մէկ հայահոծ շրջանին. բոլոր տետրերը թուագրուած են եւ կը կրեն շրջանին անունը:

Սեւ կողքով տետրերուն էջերը միացած են կարմիր ժապաւեններով, իսկ ժապաւենները՝ ՀԲԸՄ-ի մոմեայ կարմիր կնիքով

կնքուած:

Աչքէ անցընելով այս «Ժապաւինեալ Տետր»երը, կը զարմանանք կարդալով անունները եգիպտոսի քաղաքներուն եւ Գահիրէի այն շրջաններուն, որոնք հայահոծ եղած են, բայց ուր այսօր ոչ իսկ մէկ հայ ընտանիք կը բնակի, ինչպէս Զակազիկ, Թանթա, Մանսուրա, Մաթարիա, Զէյթուն, Պէյն Էլ Սուրէյն եւ այլն:

Այս Կիրակիներուն առիթով նաեւ հրատարակութիւններ եղած են՝ բացիկներ, գրքոյկներ, թռուցիկներ

եւ այլն, շատ հաւանաբար «Բրօքականտի Դիւան»ին կողմէ: Այս հրատարակութիւններէն մէկը փոքրիկ, հազիւ չորս էջանի գրքոյկ մըն է, որ կը կրէ «Հայ որբը կ'աղօթէ իր բարերարներուն համար» ենթախորագիրը եւ հրատարակուած է 1927-ին: Այս գրքոյկին կողքին վրայ հետաքրքրական տեղեկութիւն մը տրուած է, դժբախտաբար առանց մանրամասնութիւններու.

«Չիլիի տղաքը Որբերու Կիրակիին կամովին կը հրաժարին իրենց անուշեղէնէն, իսկ Ճարոնի դպրոցական աղջիկները, ամէն տարի իրենց փոքրիկ խնայողութիւնները կը ղրկեն հայ որբուկներուն ի նպաստ: Իսկ դո՞ւն»:

Գրքոյկին մէջ երեք շատ փոքրիկ պատմութիւններ են, Կաղանդի պատմութիւններ, որովհետեւ Դեկտեմբերը արդէն իր սկիզբէն իսկ Կաղանդի եւ նոր տարիի ամիսն է:

Այդ պատմութիւններէն մէկը, Ակիւլի-նէի գրիչով, կ'ուզենք հոս արտագրել եւ ընթերցողին ուշադրութեան յանձնել:

Մ. Ե.

ՈՐԲԵՐՈՒ ԿԻՐԱԿԻՆ

Որբաշխարհէն ներս

Բոլոր որբերը լսած էին, թէ նոյն օրը աշխարհի շատ մը կողմերը, մեծ ու պզտիկ, որբերուն վրայ պիտի մտածեն եւ իրենց սեղանէն որբին ալ բաժին մը պիտի հանեն:

-Մենք ալ բան մը չե՞նք կրնար ընել,- ըսաւ որբերէն մէկը՝ Արամ, որ քանի մը ընկերներու հետ կը խօսէր,- երանի թէ մենք ալ ծնողք ունենայինք եւ մեր կերակուրներէն որբերուն տայինք:

-Որբեր ըլլալով մէկտեղ բան մը չե՞նք կրնար ընել,- հարցուց Տիգրան:

-Ի՞նչ կրնանք ընել, որբը ի՞նչ ունի որ,- յարեց Վահէ:

-Մենք ալ երախտագէտ սիրտ մը ունինք, որով կրնանք Աստուծոյ աղօթել, որբերուն բարեկամ ազնիւ հոգիներուն համար եւ մեր շնորհակալութիւնները յայտնել անոնց,- պատասխանեց Տիգրան:

-Բայց,- ըսաւ անդիէն Միհրանիկ,- չոր շնորհակալութիւնով ու աղօթքով ի՞նչ կ'ըլլայ. եթէ մեզի օգնող բարերարներն ալ միայն խղճալով գոհանային, կրնայինք ողջ մնալ:

-Մենք ալ կը խոստանանք,- ըսաւ Վահէ,- որ երբ մեծնանք, Հայաստան կ'երթանք զինուոր ըլլալու եւ հայրենիքը թշնամիներուն դէմ պաշտպանելու համար:

-Շատ աղէկ,- պոռացին միաբերան բոլոր տղաքը խանդավառութեամբ:

-Երթանք ուրեմն,- ըսաւ գործնական ոգիով լեցուած տղայ մը,- երթանք յայտնելու տնօրէնին, որ թերթերուն մէջ հաղորդէ մեր այս խոստումը:

-Սակայն,- ըսաւ պզտիկ որբուկ մը, որ լուռ մտիկ կ'ընէր,- խոստումը ապագայի խնդիր է, մենք այսօր ինչ կրնանք ընել:

-Ի՞նչ կրնանք ընել, մենք արդէն որբեր ենք, ուրիշները մեզի համար կ'աշխատին ... ,- յարեց մէկ ուրիշը անդիէն:

-Մենք ալ անշո՛ւշտ բան մը կրնանք ընել,- ըսաւ պնդելով պզտիկ որբուկը:

-Ի՞նչ,- հարցուցին ամէնքը անհամբեր,- որբը որբին ի՞նչ կրնայ ընել:

-Մտի՛կ ըրէք,- ըսաւ որբուկը,- թէեւ մենք որբ ենք, բայց մեզմէ աւելի որբը կայ, որոնց քով մենք ծնողքի մը զաւակները կը սեպուինք:

-Այո, կը յիշեմ,- ըսաւ Արամ,- դեռ քանի մը օր առաջ խեղճ, անօթի, մերկ որբուկ մը լալով եկաւ խնդրելու տնօրէնէն, որ զինք ալ որբանոց ընդունի, որովհետեւ քանի մը օրէ ի վեր բերանը հաց չէ դրած խեղճը: Տնօրէնը թէեւ աղէկ մը կշտացուց զայն, բայց չկրցաւ ներս առնել, տեղ չըլլալուն համար: Խեղճ տղան լալով հեռացաւ, միշտ աչքերը կարօտագին մեզի դարձնելով:

-Այո՛, կը ճանչնամ,- ըսաւ Տիգրան,- շատ անգամ փողոցները կը պառկի:

-Եկէք ուրեմն մենք ալ մեր մէջ այսօր պզտիկ հաւաքում մը ընենք. Որբերու կիրակիին մե՛ր որբն ալ այդ տղան թող ըլլայ:

-Շատ լաւ,- ըսին ամէնքը միաձայն:

-Ես,- ըսաւ մէկը,- մօրեղբօրս դրկած մէկ տղարը կու տամ, թէեւ անով որոշած էի ինծի զոյգ մը կօշիկ գնել:

-Ես ալ տասը տրախմի շահած էի ջուր կրելով, զայն կու տամ,- աւելցուց Միհրանիկ:

-Ես դրամ չունիմ, ես ալ ինծի դրկուած նոր վերարկուս կու տամ,- ըսաւ Տիգրան:

Այսպէս ամէնքն ալ մէյմէկ բան խոստացան՝ թուղթ, գրիչ, գուլպայ, խաղալիք, պտուղ եւ այլն: Պզտիկ որբուկ մը մնացած էր միայն, որ բան մը չէր կրցած տալ. անոր ալ հարցուցին.

-Դուն, Ժիրայր, ի՞նչ կ'ուզես նուիրել, բան մը չունի՞ս տալու:

-Ես ալ,- ըսաւ տղան լուրջ դէմքով մը,- կը խորհիմ տնօրէնին դիմել եւ խնդրել, որ գոնէ այս օրը՝ Որբերու Կիրակիին զայն ներս առնէ իբր հիւր եւ ես իմ անկողինս կը պառկեցնեմ, որ գիշեր մը ԲԱԽՏԱԻՈՐ ՈՐԲ մը ըլլայ ...

«Ինչ որ կ'ուզէք, որ ուրիշները ձեզի ընեն, դուք ալ անոնց անանկ ըրէ՛ք»:

Ակիլինէ

Գրական փորձեր

ՍԻՐԱՀԱԻԵՐԸ

Որո՞ւ մտքն է կրնար անցնիլ, թե մանկապարտեզի մը մէջ դայլայլող եւ գոյնզգոյն սիրահաւերով (love birds) լի վանդակներուն բազմապատկուիլը ցաւալի երեւոյթի մը արդիւնքն էր եգիպտահայ գաղութին համար:

1965-ին Կոկոն դասարանի աշակերտուի էի Հելիոպոլսոյ Մերճանեան Ազգային Մանկապարտեզին մէջ: Ուրախութեամբ կը հետեւէի միջանցքին մէջ տեղաւորուած մեծ ու գեղեցիկ վանդակին բնակիչներուն՝ գոյն-գոյն սիրահաւերուն, որոնց ուրախ կանչերը կը միաձուլուէին փոքրիկներուն աղաղակներուն հետ, զբօսանքի երթալու ընթացքին ու կը կազմէին հաճելի աններդաշնակութիւն մը:

Այդ շրջանի սովորութեան համաձայն, մենք ալ տունը զոյգ մը սիրահաւեր ունէինք, որոնք սակայն սաստիկ աղմկարար ու աղտոտող ըլլալուն, պատշգամբ կը ձգէինք:

Վերամուտը տակաւին նոր սկսած էր, սակայն ուրախութեան փոխարէն տեսակ մը անորոշութիւն, ծածուկ խօսակցութիւններ, մելամաղձոտ նայուածքներ ու փսփսուքներ կը կատարուէին, երբ աշակերտներու ծնողները կու գային դպրոց, հանդիպելու պարտիզպանուի Օր. Դերենկուի Սիսակեանին հետ:

Մեր տան մէջ եւս մթնոլորտը ծանր էր, յաճախ կը լսէի «տակաւին երեք օր առաջ մեթրոյին մէջ հանդիպեցայ իրեն, բան մը չըսաւ եւ հիմա ...», կամ «ամառը Աղեքսանդրիա մեր իջեւանած պանդոկն էին Սահակեանները, ընտանեօք եկած էին օդափոխութեան ու ահաւասիկ նաև առեր Պէյրութ գացեր են ...», եւ կրկին «Շաբաթ գիշեր Emphitriion մեր քովի սեղանը նստած, քէպապ կ'ուտէին ու պիրա կը խմէին եւ այս առտու լսեցի, որ ամէն բան ծախեր Գանատա գաղթեր են ...»: Միշտ այս տեսակ անհասկնալի, կցկտուր խօս-

քեր կային մեր տան մէջ:

Օր մըն ալ դասընկերոջս Գէորգին մայրը, ձեռքը զոյգ մը սիրահաւերով վանդակ մը մանկապարտեզ եկաւ, Օր. Սօնա Նորիկեանին հանդիպելու:

«Գիտեմ, որ շատ կը սիրես այս տեսակ թռչունները ... վստահ եմ, որ լաւ ձեռքերու մէջ պիտի ըլլան», հազիւ կարողացաւ ամբողջացնել նախադասութիւնը եւ արցունքի կաթիլ մը անզգալաբար գլորեցաւ այտէն վար: Յաջորդ օրն իսկ Գէորգին նստարանը դատարկ էր:

Ու այսպէս, յաջորդող ամիսներուն ընթացքին անտուն մնացած սիրահաւերուն թիւը այնքան շատցաւ, որ պէտք եղաւ փոքրիկ սենեակի մը չափ վանդակ մը շինել տալ: Նոյն թափով աշակերտներուն թիւը այնքան նուազեցաւ, որ զոյգ դասարանները մէկի վերածուեցան, երկու ճաշարաններէն մէկը անգործածելի դարձաւ ու մանկապարտեզը, փոխանակ իր փոքրիկ աշակերտներուն ուրախ ճիչերով ու աղաղակներով թնդալու, լեցուեցաւ որդեգրուած սիրահաւերուն ճռուողիւններով:

Այդ հսկայ վանդակին առջեւէն անցնելու ժամանակ սիրտս կը կծկուէր, քանի որ անոր ամէն մէկ բնակիչի ներկայութիւնը կը մատնանշէր իմ դասընկերներու բացակայութիւնը:

Սօսի Ներերեան-Յակոբեան

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ

«Հայ Եկեղեցւոյ Համաշխարհային Երիտասարդաց Միաւորումը», որուն կրճատումն է ՀԵՀԵՄ, երիտասարդական կազմակերպութիւն մըն է, որուն կը նախագահէ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ.ը: Կազմակերպութիւնը կը գործէ Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի հավանիին տակ եւ նպատակ ունի հայ առաքելական եկեղեցւոյ քրիստոնէական արժէքները տարածել համայն աշխարհին: Այս առաքելութիւնը կ'իրագործուի համախմբելով եւ քաջալերելով համագործակցութիւնը եկեղեցւոյ հաւատարիմ երիտասարդներուն հետեւեալ ութ շրջաններէն՝ Ռուսիա եւ անկախ տէրութիւններու համայնք, Եւրոպա, Միջին Արեւելք եւ Ափրիկէ, Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկաներ, Աւստրալիա, Հայաստան եւ Արցախ: Իւրաքանչիւր շրջան կը ներկայանայ հոգեւոր առաջնորդով մը եւ աշխարհական ներկայացուցիչներով: Կազմակերպութիւնը կը գործակցի նաեւ այն երիտասարդներուն հետ, որոնք մաս կը կազմեն կրթական, մշակութային եւ մարդասիրական հաստատութիւններու:

Ես բախտը ունեցայ մասնակցելու ՀԵՀԵՄի երկու հաւաքներուն, առաջինը 3-5 Յուլիս 2018-ին Ծաղկաձորի մէջ (Հայաստան), ուր խմբուած էին տարբեր երկիրներէ եկած մօտաւորապէս չորս հարիւր երիտասարդներ: Այս առիթով Եգիպտոս-հայոց բարեջան Առաջնորդ Գերաշնորհ Տէր Աշոտ Սրբազան Մնացականեանի առաջնորդութեամբ Եգիպտոսէն մասնակցեցան նաեւ Վահան Թէրզիպաշեան, Հռիփսիմէ Մուրատեան- Թէրզիպաշեան, Վարդուհի Արթինեան, Ռիթա Աւագոֆ եւ Վաչէ Արթինեան:

Երկրորդ հաւաքը տեղի ունեցաւ 23-25 Նոյեմբեր 2018-ին, Մոսկուայի մէջ, ուր սուն մասնակիցներով: Եգիպտոսէն Աշոտ Սրբազանի առաջնորդութեամբ մասնակցեցան Կարին Կրպոյեանն ու Մանէ Ճիզմէնեանը:

Այս երկու հաւաքները սփռուեցան Հայաստանի Շողակաթ հեռուստակայանէն եւ զանոնք կարելի է դիտել համացանցին վրայ, «ՇողակաթTV»ի կայքէջէն:

Հայաստանի հաւաքը խորագրուած էր «Դէպի հայրենիք, դէպի Սուրբ Էջմիածին»:

Մասնակիցները առիթ ունեցան այցելելու Հայաստանի տեսարժան վայրերը՝ Սուրբ Էջմիածնի տաճար, Սարտարապատ, Ծիծեռնակաբերդ եւ այլ վայրեր: Մասնակիցները նաեւ առիթ ունեցան հանդիպելու Հայաստանի հոգեւոր եւ պետական ղեկավարներուն՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ.ի, նախագահ Արմէն Սարգսեանի, վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի եւ այլոց:

Մոսկուայի հաւաքին արծարծուեցան հետեւեալ նիւթերը.

Հայ ընտանիքը Սփիւռքի մէջ.

Ժամանակակից հայ ընտանիքին դիմագրաւած մարտահրաւերները.

Սուրբ Ծննդեան խորհուրդին նախապատրաստուելու կարեւորութիւնը.

Թեմերու երիտասարդական միութիւններուն միջեւ փոխըմբռնման եւ փորձի փոխանակում:

Առիթը ունեցանք այս շքեղ մայրաքաղաքին մէջ ներկայ գտնուելու կիրակնօրեայ սուրբ պատարագին, այցելելու ռուսական Ուղղափառ Եկեղեցւոյ կեդրոնը եւ ներկայ գտնուելու բազմաթիւ գեղարուեստական եւ թատերական ներկայացումներու, ինչպէս եւ ազգային ասանդական պարերու եւ տուտուկահարներու ելոյթներուն:

Այս երկու հաւաքներուն գլխաւոր նպատակն էր ծանօթանալ տարբեր երկիրներու ապրելակերպին եւ քրոստոնէութեան դիմագրաւած մարտահրաւերներուն, ջանալով զանոնք հաւաքաբար յաղթահարել: Անոնց արդիւնքը ոչ թէ լուծումներու եւ բարեկարգութիւններու ցանկ մըն է, որուն պէտք է հետեւիլ, այլ

նպատակ ունի երիտասարդներուն միտքը լուսաւորել եւ զանոնք առաջնորդել իրենց հոգեկան կեանքին մէջ:

Համացանցին վրայ խումբեր ստեղծուած են այս համախմբումներուն շարունակութիւնը ապահովելու համար եւ զիրար տեղեակ պահելու իւրաքանչիւր երկրի մէջ տեղի ունեցող քրիստոնէական գործունէութեան մասին:

Ինչ որ ամենէն աւելի տպաւորեց զիս այս երկու ճամբորդութիւններուն ընթացքին դրական ա՛յն մթնոլորտն էր, որ ստեղծուած էր մասնակիցներուն եւ հոգեւորականներուն դրական-բարեկամական կեցուածքէն: Օրինակ, որովհետեւ մասնակիցներուն մեծամասնութիւնը արեւելահայերէնով կ'արտայայտուէր, մեզի համար քիչ մը դժուար էր լրիւ հասկնալը, շատեր կը փորձէին կրկին բացատրել ըսուածները, որպէսզի մենք մեզ մեկուսացած չզգայինք:

Հակառակ անոր, որ մասնակիցներուն մեծ մասը կու գար երկիրներէ, ուր ազատութեան քողին տակ շատեր կը հեռանան քրոստոնէութենէն եւ ուր քրիստոնէ-

ական արժէքներուն կառչիլը դժուար է, անոնց յանձնառութիւնը հայ եկեղեցւոյ հանդէպ անդրդուելի կը մնար: Շատեր կու գային փոքր քաղաքներէ, ուր հայերուն թիւը այնքան քիչ է, որ անկարելի է եկեղեցի կառուցելու արտօնութիւն ունենալ կամ նիւթականը ապահովել:

Այս հաւաքներուն ընթացքին շատեր խօսեցան իրենց պատահած դէպքերուն մասին եւ փորձառութիւններ փոխանակեցին,

ինչ որ մեզի մտածել տուաւ մեր կատարելիք դերին մասին:

Բախտաւոր ենք, որ կ'ապրինք երկրի մը մէջ, ուր կրօնը առաջնահերթ դեր կատարած է եւ ուր հայկական հարուստ ժառանգութիւն մը կայ: Հետեւաբար, կը կարծեմ թէ մենք պէտք է օգտուինք այս առաւելութենէն եւ կառչած մնանք մեր հաւատքին եւ լեզուին:

*Մանէ Ճիզմէճեան
Ֆրանսերէնէ թագմանեց'
Անայիս Ճիզմէճեան*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՐԷԿ

1936 թուականին սփիւռքահայ տարեցոյցներէն մէկը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Խ. Հայաստանի բնակչութեան մասին.

«Խ. Հայաստանի ներկայ բնակչութեան թիւը կ'անցնի 1,200,000 հոգին եւ բաժնուած է հետեւեալ կերպով.

Հայ	980,000
Թուրք, թաթար, պարսիկ	90,000
Ռուս	24,000
Քիւրտ եւ եզիտի	17,000
Յոյն	9,000
Ուքրանացի	3,000
Լեհ (Փոլոնացի)	750
Հրեայ	350
Վրացի	300
Այլ ազգեր	1,600
Սոյն բնակչութեան	
Այրերու թիւն է	620,000
Կիներու թիւը	580,000
Քաղաքաբնակ են	260,000
Գիւղաբնակ են	860,000

Խ. Հայաստանի բնակչութեան թիւը 1923 թուին 783,000 էր, ուրեմն 350,000 հոգի աւելցած է ցարդ:

Երեւան Քաղաքը

«15 տարի առաջ Երեւան 25,000 բնակիչով աղտոտ քաղաք մըն էր: 1924-ին կառավարութիւնը ընդարձակման ծրագիր մը մշակեց 120,000 բնակիչի հեռանկարով: Այժմ այդ թիւը գերազանցուած է 15,000 աւելիով: Արագ աճումը կ'ըմբռնուի բաղդատելով Եւրոպայի ծնունդներու տոկոսը՝ 20 %, Կովկասի հետ՝ 65 %:

Ունի շարժանկարի երկու թատրոն, գրադարան մը, ակումբ մը, հանրապարտեզ մը եւ որեւէ մայրաքաղաքի պատիւ բերող ամէն կարգի նորանոր հիմնարկներ:

Երեւան ապագային պիտի դառնայ մօտաւորապէս կէս միլիոնոց փառակերտ նոր ոստան մը»:

Այսօր, 83 տարի ետք կը տեսնենք, թէ մեր հայրենիքին մայրաքաղաքը գերազանցած է եղած պատկերացումները եւ իր շքեղ բնութեամբ, յուշարձաններով, ժողովուրդին հիրասիրութեամբ եւ հսկայ ու գեղեցիկ կառոյցներով կը գրաւէ օտարները:

ՄԱՀԱԳՐԱԿԱՆ

Անցնող տարուան վերջին ամսուն, 20 Դեկտեմբեր 2018-ին ՀԲԸՄ-ի շրջանակը կորսնցուց իր երկար տարիներու քարտուղար Մանուէլ Գրիգորեանը:

«Տեղեկատու»ն կը ցաւակցի հանգուցեալին կնոջ եւ երկու դուստրերուն:

1 Յունուար 2019-ին իր մահկանացուն կնքեց ՀԲԸՄ-ի անդամներէն տիկին Սիրանոյշ Թոզգոնմազեան:

«Տեղեկատու»ն կը ցաւակցի հանգուցեալին ընտանեկան պարագաներուն եւ հարազատներուն:

